

TEMA BROJA
Što je predviđeno
Memorandumom o
učešću Crne Gore u
posebnom Programu
za preduzetništvo i
inovacije (EIP)
Evropske unije

INTERVJU
Ilir Aliaj,
direktor Centra
za razvoj i
demokratizaciju
institucija iz Tirane

ANALIZA

Zašto crnogorski zvaničnici insistiraju da Crna Gora što prije podnese zahtjev za članstvo u EU

OBEĆANJA

Ako su pretedentni na funkciju predsjednik Crne Gore zaista ubijedeni u ono što obećavaju na svojim predizbornim promocijama Crna Gora će u narednih pet godina biti među najbogatijim članicama Evropske unije. Možda neće ni morati u EU jer sama može sve, samo ako birači izaberu baš onog najboljeg.

Kandidat vlasti **Filip Vujanović** poručuje da neće biti nezapošljenih, minimalna plata biće 515 eura, za njegovog narednog mandata "EU će biti u Crnoj Gori", sve će da cvjeta, a svi građani naše male države biće srećni i zadovoljni.

Neki njegovi konkurenti najavljuju da će dovesti krak ruskog gasovoda, izgraditi autoput Bar–Beograd, vratiti dostojanstvo vojski, "pljačkašku vlast" poslati tamo gdje joj je mjesto, obračunati se sa narko–mafijom, iskorijeniti korupciju, uvesti red, rad i disciplinu...

Ko god trijumfuje izgleda da Crna Gora neće pogriješiti.

Možda samo grijese potencijalni državnici, na čelu sa aktuelnim predsjednikom koji bez dileme doprinosi zabludama dijela crnogorske javnosti. Ostaje ukus gorčine kada Vujanović gromoglasno najavi ekonomski bum, ali pod uslovom da glasovi odu njemu, jer na taj način potcenjuje gradane i, samim tim, usporava razvoj političke kulture u Crnoj Gori. Jer, ništa od toga što najavljuje neće moći da sproveđe ako to ne učini Vlada. Umjesto da iskoristi predsjedničku kampanju da podigne nivo komunikacije sa neistomišljenicima, Vujanović ubjeđuje svoje pristalice da trojica njegovih opomenata nijesu ni smjeli da se kandiduju jer su dvojica bili protiv nezavisnosti Crne Gore, dok joj je treći okrenuo leđa kada joj je bilo najpotrebnije. Ovakva čudna teza je potpuno kontradiktorna proklamovanoj želji vlasti da opoziciji pruži ruku i da zajedno grade državu Crnu Goru koja će biti majka i suverenistica i onima koji su bili protiv nje. Objašnjenje je jednostavno: ili je vlast neiskrena ili gubi tlo pod nogama.

N.R.

EVROPSKA KOMISIJA ODOBRILO NOVČANU PODRŠKU CRNOJGORI ZA POMOĆ TRANZICIJI

Stižu prve pare iz IPA programa

Zgrada Evropske komisije

Novac iz IPA programa namijenjen za pomoć tranziciji i institucionalnom jačanju kapaciteta dostupan je od 21. marta ove godine, saopšteno je iz Vlade Crne Gore.

Delegacija Evropske komisije (EK) uputila je notu MIP-u Crne Gore da je EK usvojila taj sporazum, što znači da će Crna Gora uskoro početi da koristi novčanu podršku EU kroz novi program pomoći – Instrument za predrustvu pomoći (IPA).

Taj program predstavlja objedinjeni nastavak dosadašnjih programa (CARDS, PHARE, ISPA i SAPARD), namijenjenih državama koje pretenduju da postanu članice EU.

Preko IPA programa Evropska komisija je za period 2007. – 2010. za Crnu Goru opredijelila 131, 3 miliona eura što je u regionu zapadnog Balkana čini državom sa najvećom evropskom pomoći po glavi stanovnika.

Crna Gora, kao i ostale države potencijalni kandidati za članstvo u EU (Srbija, Bosna i Hercegovina i Albanija) imaju pravo na sredstva iz dvije komponente IPA programa – podrška tranziciji i izgradnja institucija, te regionalna i prekogranična saradnja, dok države koje imaju status kandidata (Hrvatska, Makedonija) mogu da koriste preostale tri komponente – regionalni razvoj, razvoj ljudskih resursa i ruralni razvoj. Peta komponenta daje najviše sredstava. Ako se ostvare planovi Vlade, Crna Gora bi 2009. godine mogla konkurisati za projekte za preostale tri komponente.

Komponenta IPA-e – podrška tranziciji i razvoju institucija je namijenjena ministarstvima i njenim organima, dok su koris-

nici sredstava druge komponente neprofitne organizacije, kao što su lokalna samouprava, nevladin sektor, udruženja, asocijacije...

Iznos novca za prvu komponentu je znatno veći od onog namijenjenog za projekte regionalne i prekogranične saradnje. Tako je od IPA-e 2007 Crna Gora dobila 27, 5 miliona eura za projekte podrške tranziciji i razvoju institucija, dok je za projekte koji obuhvataju drugu komponentu planirano 3, 9 miliona.

Projekti iz komponente podrška tranziciji i izgradnji institucija podijeljeni su na političke, socio-ekonomske i za podršku evropskim integracijama.

Priklom planiranja projekta, aplikanti treba da uzmu u obzir ocjene i obaveze Crne Gore iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju (SSP), Izvještaja o napretku, Evropskog partnerstva, dok će za projekte za IPA 2009. kao osnova biti postavljen Nacionalni program integracija (NPI).

Ministarstva i njihove uprave dostavljaju projekte Sekretarijatu za evropske integracije koji ih proslijedi Evropskoj agenciji za rekonstrukciju (od sljedeće godine tu funkciju će obavljati delegacija Evropske komisije u Podgorici), da bi se nakon toga filtrirali oni najbolji i najpotrebniji.

Nakon toga prijedlozi projekata se šalju Evropskoj komisiji u Brisel koja daje zadnju riječ da li ih vrijedi odobriti. Kada se odobre sredstva ostaje još formalni korak da EK i država koja je u procesu prisupanja potpišu Finansijski sporazum. Novac je državi dostupan u roku od četiri do šest mjeseci.

N.R.

Piše: dr Susana del Rio

D ošlo je vrijeme da se popravi komunikacija između Evrope i njenih građana. Ovo je veoma zahtjevan posao, koji traži intenzivniju razmjenu kako bi se razvila koherentnija i konsolidovana politika

Od suštinske je važnosti unijeti određenu dozu ozbiljnosti u "informacionu sekvencu" institucije-mediji-pojedinci, s obzirom na to da su mediji najuticajniji akteri u stvaranju evropskog javnog mnjenja

komunikacije koja bi zauzimala istaknuto mjesto u procesu izgradnje kredibiliteta EU.

Danas, nakon Ugovora iz Lisabona i njegovog ustavnog karaktera, postoji potreba da se u Evropskoj uniji napravi razlika između "lažnih i pravih inovacija". Novi komunikacioni impuls u EU je prava novost. Mediji su ti koji stvaraju evropsko javno mnjenje, što građanima daje šansu da pomognu i jačaju demokratiju. Izgradnja evropske javne, političke sfere je osnova na kojoj treba graditi snažnu komunikaciju u Evropi. Doprinos građana i civilnog društva jedna je od osnovnih komponenti snažne evropske komunikacione politike. Što mi zapravo tražimo u pokušajima da razvijemo nove inicijative za javno učešće i istražimo nove oblike rasprave? Tražimo evropski model diskusije.

Napori da se obnovi evropska sposobnost upravljanja će doprinijeti

POGLED IZ EVROPE

Mediji stvaraju javno mnjenje

razvoju demokratije, učiniti upravu pristupačnjom, humanijom i aktivnijom i dati novi podsticaj institucijama.

Neophodna je stabilna i sveobuhvatna informaciona politika kako bi građani bili upoznati na najbolji i najpotpuniji način sa odlukama koje se donose unutar evropskih institucija, pozicijama koje države članice zauzimaju u odnosu na tekuće probleme, kao i sa pogledima evropskih političkih grupacija na određena pitanja, stvarajući na taj način jedinstveni glas Evrope. Od suštinske je važnosti unijeti određenu dozu ozbiljnosti u "informacionu sekvencu" institucije-medi-

ji-pojedinci, s obzirom na to da su mediji najuticajniji akteri u stvaranju evropskog javnog mnjenja.

Civilno društvo bi tako steklo uvid u mogućnosti uključivanja u procese unutar EU, mogućnosti koje

Možda je pretjerano govoriti o traganju za rješenjem u Evropi danas: možda rješenje nije ni potrebno, samo vitalniji pristup raspravi i načinima da se pridobiju Evropljani

te institucije nude za saradnju kao i u oblike učešća i razvijanje partnerstava. Najbolji rezultati se postižu ukoliko se organizuje "konkretni prostor" za razgovor sa građanima, umjesto da se riječi koriste u cilju "institucionalizacije". Obim i sadržaj javnog prostora čine "mapu Evrope" u kojoj se mediji moraju snalaziti, upravljati ovim prostorom tako što će obogatiti svoju komunikacionu sposobnost dodatnim ciljem: dati građanima Evrope zajedničku, objedinjenu evropsku ideju. Kako doći

do takve ideje? – Stvaranjem "evropske verzije" stvarnosti.

Udruženja i nevladine organizacije su činioci koji se moraju uzeti u obzir, s obzirom na njihovu ulogu u širenju informacija kroz evropska društva. Ova "taktika" je od suštinskog značaja za podsticanje zanimanja za EU: građani se identificuju sa društvenim pokretima i solidarnošću, što čini ovu oblast odličnom polaznom tačkom za izgradnju zajednice.

U svakodnevnom životu osnovni filter u sporazumijevanju je kultura: filmovi, umjetnost, književnost, muzika, pa i sport. Treba upregnuti kulturne sile kao katalizatore Evrope. Što se tiče komunikacije putem interneta, jedan od ključnih elemenata "nedostatak ili mana" je ekran i izazov je da se prevaziđe nesposobnost percepције virtuelnih mehanizama unutar evropskog društva. Doza sigurnosti je neophodna da bi ova praksa dala jasne i opipljive rezultate.

Dinamika rada je slična ostalim inicijativama u EU: traganje za kon-

traganju za rješenjem u Evropi danas: možda rješenje nije ni potrebno, samo vitalniji pristup raspravi i načinima da se pridobiju Evropljani

senzusom kroz dijalog. Možda je pretjerano govoriti o traganju za rješenjem u Evropi danas: možda rješenje nije ni potrebno, samo vitalniji pristup raspravi i načinima da se pridobiju Evropljani. Ili, riječima Saint-Exuperya, autora Malog Princa: "ne postoje rješenja, samo pravi putevi".

Autorka je viša saradnica u oblasti komunikacije sa građanima EU. Tekst je dio njenog opšrnog članka "Komunikacija za građanima: perspektive za evropsku obnovu"

ŠTO JE PREDVIĐENO MEMORANDUMOM O UČEŠĆU CRNE GORE U POSEBNOM PROGRAMU ZA PREDUZETNIŠTVO I INOVACIJE (EIP) EVROPSKE UNIJE

Piše: Bojana Stanišić

Crna Gora od početka marta pravnopravno sa članicama Evropske unije (EU) može da konkuriše za fondove namijenjene podršci razvoja konkurentnosti i inovativnih kapaciteta i potrebama malih i srednjih preduzeća.

Novostečene beneficije prva je iskoristila Direkcija za mala i srednja preduzeća (MSP), koja je već kandidovala projekat "Evropski informativni i inovativni centar Crna Gora". Novi centar će zameniti postojeći Euro info korespondentni centar Crne Gore. Generalni direktorat za preduzetništvo i industriju Evropske komisije (EK) je ovaj projekat pozitivno ocijenio, a u Direkciji potpisivanje ugovora očekuju krajem aprila.

"Cilj projekta je poboljšanje konkurenčnosti crnogorskih malih i srednjih preduzeća na domaćem i evropskom tržištu, kroz stvaranje jedinstvene mreže, koja će pružati integrirane usluge podrške poslovanju i inovacijama", kaže za *Evropski puls* **Dragana Vukčević**, savjetnica za promociju Direkcije za MSP.

Direkcija je, prema njenim riječima, pripremila i poseban program realizacije za naredne tri godine, koji će početi nakon potpi-

Evropski fondovi otvoreni za crnogorska preduzeća

sivanja ugovora sa generalnim direktoratom za preduzetništvo.

Temelj na ravnopravnost Crne Gore sa članicama EU po pitanju razvoja malih i srednjih preduzeća, udaren je 3. marta u Briselu, kada je ministar ekonomije **Branimir Gvozdenović** sa evropskim komesarom za industriju i preduzetništvo **Gunterom Verheugenom** potpisao Memorandum o razumijevanju između Evropske zajednice i Crne Gore o učešću Crne Gore u posebnom Programu za preduzetništvo i inovacije (EIP) u sklopu Okvirnog programa za konkurenčnost i inovacije 2007–2013 (CIP).

Mala i srednja preduzeća predstavljaju motor ekonomije EU i zbog toga Unija njihovom razvoju posvećuje toliko pažnje.

Širom Europe ima oko 23 miliona MSP-a što predstavlja oko 99% ukupnog broja svih preduzeća u kojima je otvoreno oko 75 miliona radnih mesta.

EU godinama na razne načine pokušava da kreira politički okvir za aktivnosti MSP kako bi se izgradila sinergija i povećala transparentnost pristupa evropske politike za mala i srednja preduzeća.

U ime EU, brigu o malim i srednjim preduzećima vodi Komisija

KONZORCIJUM ZA INOVACIONI JAZ

Projekat "Evropski informativni i inovativni centar Crna Gora" će pored Direkcije za MSP sprovoditi još tri partnera, članovi konzorcijuma. To su Mašinski fakultet Univerziteta Crne Gore, Privredna komora Crne Gore, Business Start-up centar – Bar.

Konzorcijum će klijentima pružati sve relevantne informacije koje su potrebne MSP i drugim ciljnim grupama za internacionalizaciju njihovih aktivnosti.

Pomagaće im i u smanjivanju "inovacionog jaza" i pružati podršku u stvaranju novih radnih mesta, rastu i održivom razvoju kroz distribuciju informacija i podizanje svijesti o politici inovacija, zakonodavstvu, programima podrške, rezultatima istraživanja i pružanje posredničkih usluga u transferu tehnologije i znanja, kao i stimulisanje sposobnosti preduzeća da inoviraju.

Treća od aktivnosti konzorcijuma će biti podizanje svijesti u malim i srednjim preduzećima o Okvirnim programima EU za istraživanje i tehnološki razvoj, pomoći u identifikaciji svojih potreba za istraživanjem i tehnološkim razvojem i pronalaženje relevantnih partnera, kao i pomoći MSP u pripremi i koordinaciji prijedloga projekata za učešće u Okvirnim programima EU za istraživanje i tehnološki razvoj.

za MSP (u okviru Direktorata za preduzetništvo) koja razvija programe i sprovodi cjelokupnu politiku zemalja članica u području MSP.

Evropska komisija je 2005. godine, na nivou zajednice donijela sveobuhvatnu politiku razvoja MSP, koja ima za cilj da osigura da su politika i aktivnosti Unije povoljne za MSP, te da doprinese da Evropa bude sve atraktivnija za poslovanje i osnivanje novih preduzeća.

Nova politika Komisije koja se odnosi na MSP, a koju će morati da primjenjuju i crnogorski preduzetnici ako žele u EU, ima za cilj primjenu principa: "Prvo misli malo". Tako bi, smatraju u EU, poslovno okruženje za MSP postalo povoljnije, administrativni troškovi bi bili smanjeni, procedure bi se pojednostavile i ubrzale, pristup tržištu bi bio poboljšan, bila bi kreirana nova radna mjesta i povećan dijalog i konsultacije sa MSP i bili bi stvorenii uslovi za povećanje njihove konkurentnosti.

Potpisivanjem Memoranduma su, kako je saopšteno iz resornog ministarstva, otvorene brojne mogućnosti za kandidovanje projekata u cilju daljeg razvoja preduzetništva i inovacija.

"Pristupanje Crne Gore ovom programu će značajno doprinijeti poboljšanju našeg istraživačkog sistema, konkurentnosti malih i srednjih preduzeća, promociji inovacija, ubrzaju održivog, konkuren-

Zoja Spahić - Kustudić

tnog, inovativnog informatičkog društva", izjavila je za *Evropski puls* **Zoja Spahić - Kustudić**, portparolka ministarstva ekonomije.

Ona je dodala da će učešće u Programu za preduzetništvo i inovacije doprinijeti kvalitetnijoj realizaciji ciljeva zacrtanih u Strategiji razvoja malih i srednjih preduzeća 2007–2010 na području stimulisanja inovacijske i tehnološke konkurentnosti.

"Program za preduzetništvo i inovacije (EIP) će omogućiti malim i srednjim preduzećima jednostavniji i efikasniji pristup Evropskoj uniji, kroz razne vidove pomoći razvoju inovacija u preduzetništvu", kazala je Spahić-Kustudić.

Efikasniji pristup MSP Uniji će

biti omogućen prije svega obezbjeđivanjem pristupa finansijskim sredstvima za pokretanje i razvoj MSP, podrškom razvoju biznisa i inovacija kroz mrežu regionalnih centara, kao i promocijom saradnje između malih i srednjih preduzeća u oblasti prekogranične saradnje.

"Smatramo da je ovo veliki uspjeh za Crnu Goru, koja će biti ravnopravan član nove evropske mreže za podršku biznisu" navela je Dragana Vukčević.

Odnosi se na period od 1. januara 2007. do 31. decembra 2013. godine i namijenjen je za podršku biznisu i inovacijama.

Okvirni program za konkurenčnost i inovativnost 2007–2013 (CIP), osnovan je Odlukom Savjeta EU 24. oktobra 2006. godine, a za cilj ima podršku konkurenčnosti i inovacijama.

Program uključuje sve aktivnosti zajednice u oblasti preduzetništva, malih i srednjih preduzeća, inovacija, industrijske konkurenčnosti, razvoja ICT i korišćenja ekoloških tehnologija i inteligentnih energetskih rješenja.

Iako je prevashodno usmjeren na evropske organizacije i preduzeća sa posebnim fokusom na MSP postoji mogućnost učešća i

ZA PREDUZETNIŠTVO 2,16 MILIJARDI EUR

Ukupan budžet za sprovođenje Okvirnog programa konkurenčnosti i inovacija je 3,621 milijardi EUR, od čega je za program preduzetništva i inovacija opredijeljeno 2,16 milijardi EUR. Za Program podrške politici informacione i komunikacione tehnologije izdvojeno je 728 miliona, dok je za program Inteligentna Evropa predviđeno 730 miliona EUR.

U Ministarstvu ekonomije nemaju informaciju koliko novca iz ovog programa će Crna Gora dobiti u narednom petogodišnjem periodu.

Zgrada Vlade Crne Gore

zemalja koje nijesu članice EU, uključujući i zemlje zapadnog Balkana. Osim Crne Gore, koja je programu pristupila 3. marta, Hrvatska i Makedonija su jedine zemlje članice CIP-a iz ovog regiona. One su programu pristupile u septembru 2007.godine. U Komisiji se nadaju da će i ostale zemlje zapadnog Balkana pristupiti programu do kraja ove godine.

Cilj Programa za preduzetništvo i inovacije je pomoći razvoju inovacija u preduzetništvu obezbje-

đivanjem pristupa finansijskim sredstvima putem podjela rizika i dobiti sa investitorima privatnog kapitala i obezbeđivanje kontragarancija ili uzajamnih garancija za nacionalne garancijske šeme.

U okviru programa, mala i srednja preduzeća će imati jednostavan, jasan i efikasan pristup EU putem mreža podrške preduzećima koje pružaju brojne informacije i savjete o postojećim euro info centrima.

Pored toga što se zasniva na isprobanim i testiranim programima,

program CIP obuhvata nove elemente kao što su instrument za visok rast i inovativne kompanije, očuvanje strukture bankovnih zajmova za MSP, te veća uloga mreža podrške inovacijama i preduzetništvu.

Program podrške politici informacione i komunikacione tehnologije će podsticati novo integrисano tržište elektronske mreže, medijskog sadržaja i digitalne tehnologije. Biće usmjeren na traženje rješenja za uklanjanje prepreka širem korišćenju elektronskih usluga u Evropi. Takođe će pružiti podršku modernizaciji usluga javnog sektora, čime će se ostvariti veća efikasnost i bolji kvalitet usluga.

Podsticanje šire upotrebe nove i obnovljive energije i unaprijeđenje energetske efikasnosti, jačanje usklađenosti sa energetskim regulatornim okvirom dio je programa Inteligentna energija za Evropu. Cilj programa je ubrzanje aktivnosti u vezi sa ciljevima na području održive energije, tako što će se povećati udio obnovljive energije i smanjiti krajnjia potrošnja energije.

ŠPANSKI MODEL

Pozitivan primjer korišćenja međunarodnog iskustva u pomoći i podršci stvaranju i razvoju malih i srednjih preduzeća je Španija.

Španski programi koji imaju za cilj podršku MSP obuhvataju promociju zapošljavanja, promociju izvoza, istraživanje, razvoj i inovacije i upravljanje kvalitetom. U programu promocije zapošljavanja razvijeni su programi koji nude finansijsku podršku za ona preduzeća koja otvaraju nova radna mjesta i učestvuju u borbi protiv nezapošljenosti. Ova pomoć je dostupna preduzećima kroz subvencije, smanjenje poreza, olakšice za socijalno osiguranje, itd. U posljednjih nekoliko godina većina ovih šema je bila fokusirana na promociju zapošljavanja za one radne grupe čiji se pristup tržištu rada pokazao kao mnogo teži (žene, omladina, osobe sa invaliditetom, osobe koje su nezapošljene dugo vremena, itd.).

Država je, shvatajući koliko je važno da MSP ulazu u istraživanje, razvoj i inovacije ako žele da uspiju u konkurenckom okruženju, napravila nekoliko šema koje imaju za cilj da obezbijede preduzećima kofinansiranje za sprovođenje projekata istraživanja i razvoja.

Autorka je novinarka TV "Vijesti"

ILIR ALIAJ, DIREKTOR CENTRA ZA RAZVOJ I DEMOKRATIZACIJU INSTITUCIJA IZ TIRANE

Nijesmo više crna ovca na Balkanu

UAlbaniji je trenutno na sceni sukob generacija jer nakon pada komunizma u svim važnijim političkim partijama imate ljudе preostale iz komunističkih političkih struktura, čiji se mentalitet nije ni za dlaku promijenio, očenjuje Ilir Aliaj, direktor Centra za razvoj i demokratizaciju institucija iz Tirane.

U intervjuu za *Evropski puls* Aliaj kaže da je slično i u svijetu biznisa.

"A znamo da nije lako od aparatchika napraviti poslovnog čovjeka. Sa druge strane, danas imate na stotine mlađih ljudi koji su se školovani u inostranstvu i koji se vraćaju u Albaniju i sa sobom donose veoma različit mentalitet. Rezultat toga je sukob generacija, gdje se stariji trude da zadrže status quo dok se mlađi upinju da ubrzaju reforme", kaže Aliaj, koji radi na području evropskih integracija, reforme javne administracije, borbe protiv korupcije i jačanja kapaciteta sudstva. Diplomirao je geografiju i pravo na Univerzitetu u Tirani, i magistrirao evropske studije na Evropskom koledžu u Brižu.

- **Kako vidite situaciju u Albaniji u pogledu procesa evropskih integracija?**

Albanija je potpisala i ratificovala Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju 2006. godine. Od tada su sporazum ratificovali Evropski parlament i 16 zemalja članica EU. Očekujemo da će ovaj proces biti završen do kraja godine i da će već iduće godine Albania moći da podnese zahtjev za status

Ilir Aliaj

kandidata. U principu vlada optimistična atmosfera u pogledu procesa integracija i u posljednje tri godine Albanija je postigla zna-

Svaki put kada nova partija dođe na vlast, vlada sprovodi "reformu" javne uprave koja se svodi na to da otpuste sve ljudi koje je postavila prethodna administracija i postave svoje poslušnike na ta mesta

čajan napredak: nijesmo više crna ovca na Balkanu kojom vlada organizovani kriminal, iako još puno toga ostaje da se uradi.

- **Što su najvažniji izazovi za Albaniju danas?**

Problema ima napretak. Ne možemo tek zaboraviti na prošlost kada govorimo o evropskim integracijama: Albanija je bila najzolovanija zemlja komunističkog bloka. S tim na umu, ja uvijek dijelim probleme u dvije grupe: probleme vezane za mentalitet, i

one koji se tiču zakonodavstva i infrastrukture. Što se tiče mentaliteta, godine potpune izolacije nisu od pomoći u sprovođenju važnih reformi koje od nas zahtijevaju kriterijumi članstva u EU i NATO-u. Ko su ljudi koji se mogu nositi sa takvim izazovima?

Tu je i pitanje infrastrukture koja je zastarjela i neprimjerena današnjem vremenu. Da bi se tu nešto postiglo vlada mora da uloži mnogo novca i energije. Osim toga, imate i neophodnost pravne harmonizacije albanskog zakonodavstva sa pravom EU, a to je samo početak. Te zakone treba i sprovesti, i tu se opet vraćamo na priču o mentalitetu.

- **Kakav je vaš koncept za rješavanje jednog od najvećih problema u regionu – slabih administrativnih kapaciteta?**

U Albaniji je to veliki problem.

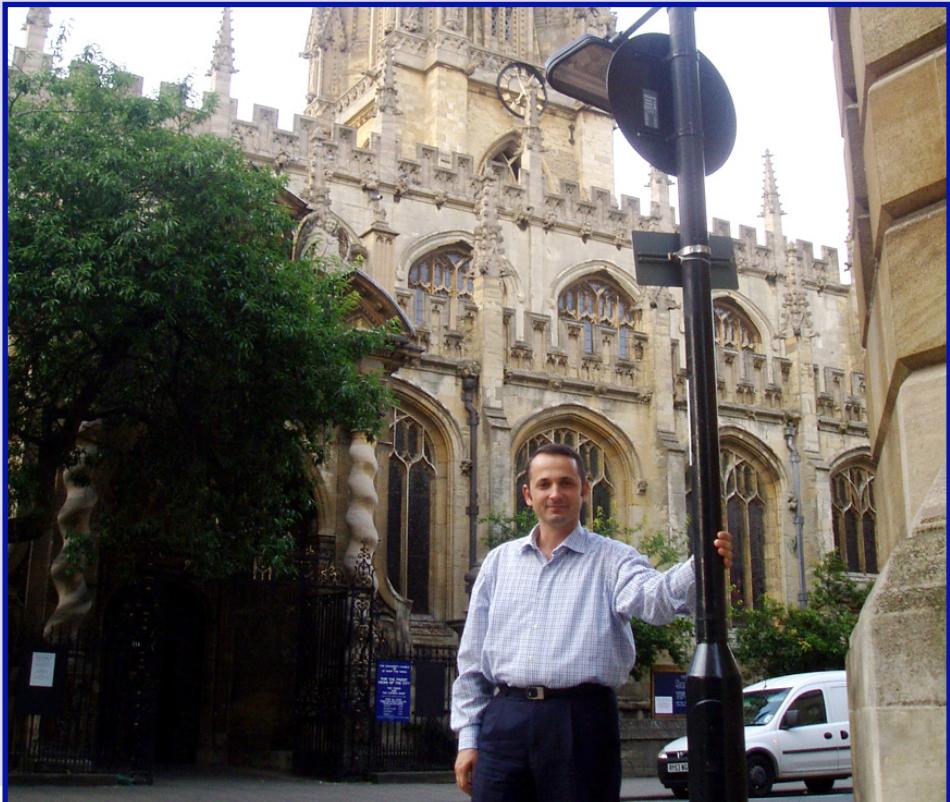
Svaki put kada nova partija dođe na vlast, vlada sprovodi "reformu" javne uprave koja se svodi na to da otpusti sve ljudi koje je postavila prethodna administracija i dovede svoje poslušnike na ta mesta. Drugi problem je to što se puno kvalifikovanih ljudi škоловanih na prestižnim univerzitetima u inostranstvu radije odlučuje za rad u privatnom sektoru gdje su plate već i gdje imaju više prostora za kreativnost. Profesionalizacija javne uprave ne bi trebala da bude

toliki problem: dovoljno bi bilo primijeniti postojeći zakon koji na papiru izgleda savršeno. Stvarnost je, međutim, drugačija.

- Podrška evropskim integracijama je na veoma visokom nivou među građanima Albanije, preko 80%. Zašto je to tako?

To je istina, građani Albanije podržavaju evropske integracije. Da li znaju što to znači? Mislim da ne, ali čemu onda tolika podrška? Zvuči kao paradoks, ali odgovor je veoma jednostavan: Albanci žele da pobegnu od starih navika, mentaliteta i politika, i misle da će im evropske integracije u tome pomoći.

Zapravo nema inicijative među NVO-ima i drugim akterima da rašire svijest o detaljima procesa evropskih integracija, iako bi to mogao biti izvor veoma važnih projekata. Znamo, na primjer, da EU ima veoma striktnu poljoprivrednu politiku, ali albanski

zemljoradnici ne znaju ništa o tome, i to je samo jedan od primjera.

Albanci žele da pobegnu od starih navika, mentaliteta i politika, i misle da će im evropske integracije u tome pomoći

- Gdje vidite mogućnost konkretnih oblika saradnje između Albanije i Crne Gore u procesu integracija u NATO i EU?

Albanija i Crna Gora imaju veoma dobру saradnju u svim oblastima, ali bi, naravno, trebalo uraditi mnogo više. Ja vjerujem da je proces integracija uvijek uspješniji ako inicijative dolaze od samog društva, a ne "odozgo", iz vlasti. Naši građani bi trebali da se bolje upoznaju, jer ako uspijemo da razbijemo predrasude koje imamo jedni prema drugima i naše vlade će bolje sarađivati. Prije par nedjelja sam posjetio Crnu Goru sa grupom NVO aktivista, novinara i ljudi iz akademске zajednice, i imali smo priliku da se sretнемo sa puno ljudi iz različitih oblasti i razgovarali o važnim pitanjima. To je samo jedan korak, ali moguće je uraditi mnogo više. Stvaranjem takvih kontakata na svim društvenim nivoima bi svakako pomoglo proces integracija i donijelo koristi i jednima i drugima.

POSLIJE VIZA TREBA DA UKINEMO CARINE

- Kako vidite region u bliskoj budućnosti? Da li Balkan može da postane nešto poput mini-EU, region bez granica i carina?

Ja sa optimizmom gledam na budućnost regiona. Naravno, u nekim zemljama još uvijek postoje predrasude prema susjedima, ali vjerujem da će se to uskoro promjeniti. Daću vam jedan primjer iz ličnog iskustva: na studijama u Brižu sam bio jedini student iz Albanije, a sa mnom su bila još dva studenta iz Srbije i jedan Makedonac. U početku je među nama bilo tenzija, ali to je prošlo, ubrzo smo se sprijateljili i od tad zovemo jedan drugog "komšija". Još smo dobri prijatelji, i kada sam 2003.godine po prvi put posjetio Beograd, moj bivši kolega me je pozvao kod sebe i dugo smo sa njegovom porodicom razgovarali o raznim pitanjima, pa i o Kosovu. Isto je bilo i kada sam otišao da posjetim Skoplje.

Albanija i Crna Gora su već uspostavile bezvizni režim i trenutno pregovaraju o ukidanju carina. Sličan smo sporazum potpisali i sa Kosovom i Makedonijom, i nadamo se da će pregovori uskoro biti završeni i sa Hrvatskom, Bosnom i Hercegovinom i Srbijom. Vlada Albanije je već ukinula vize za građane ovih zemalja, i nadamo se da će se i oni ubrzo odlučiti na isti korak.

N. RUDOVIĆ

ZAŠTO CRNOGORSKI ZVANIČNICI INSISTIRAJU DA CRNA GORA ŠTO PRIJE PODNESE ZAHTJEV ZA ČLANSTVO U EU

Za Filipa i Srbiju

Uporedo, dok u Vladi pripremaju Nacionalni program integracije, vrlo važan dokument koji treba da odredi koje sve propise treba usvojiti i u kojem roku da bi adekvatno bio sproveden Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju (SSP), pojedini najviši zvaničnici aktuelizuju priču o što hitnjem upućivanju zahtjeva za članstvo u Uniji. Iako tek treba utvrditi mapu puta za ispunjavanje obaveza iz SSP-a, sljedeća faza pridruživanja Uniji je postala glavna preokupacija dijela državnog vrha. S obzirom da iz Brisela svako malo stiže upozorenja da je najvažnije primijeniti SSP i tako pokazati spremnost za napredak na putu do članstva, te da u vladajućim krugovima to odlično znaju, uporne najave o slanju aplikacije mogle bi se tumačiti kao oružje za domaću političku upotrebu kako bi se možda dao vjetar u leđa kandidatu vladajuće koalicije **Filipu Vučanoviću** uoči predsjedničkih izbora 6. aprila. Ili su možda crnogorski čelnici dobili informaciju da Brisel razmatra opciju da, uspostavljajući tješnje odnose sa nekim državama zapadnog Balkana, ohrabri demokratske evropske snage u Srbiji uoči odsudnih parlamentarnih izbora 11. maja. Na to donekle upućuje analiza ugledne agencije Reuters u kojoj se tvrdi da, nakon proglašenja nezavisnog Kosova i zaoštrevanja sporu Skoplja i Atine oko imena Makedonije, pored moguće "noćne more" za evropske integracije postoji i optimistički scenario.

"Neki zvaničnici EU kažu da bi BiH, Albanija i Crna Gora mogle podnijeti zahtjeve za članstvo narednih mjeseci, moguće simboličkim zajedničkim aktom", piše analitičar Reutersa.

Formalno, nema nikakvih prepreka da Crna Gora aplicira za članstvo u EU iako je tek 15. oktobra prošle godine potpisala SSP.

Iskustvo susjednih zemalja, naročito Hrvatske, pokazuju da nije neophodno čekati da se u potpunosti sproveđe SSP da bi bila poslata aplikacija.

Hrvatska je SSP potpisala 29. oktobra 2001. godine, a činjenica da SSP tada još nije stupio na snagu nije bila prepreka da Hrvatska podnese zahtjev za članstvo u EU 21. februara 2003. godine, te da stekne sta-

Krivokapić i Đukanović

tus kandidata u junu 2004. godine. Trenutno pregovara o članstvu i ako ti pregovori, koji nijesu vremenski ograničeni, budu uspješno završeni, Hrvatska bi mogla postati 28 članica "elitnog kluba".

Slično su iskustvo prije Hrvatske imale četiri sadašnje nove članice EU – Estonija, Letonija, Litvanija i Slovenija, koje su zahtjev za članstvo podnijele prije stupanja na snagu njihovih evropskih sporazuma, dok su Estonija i Slovenija postale i kandidati prije toga.

S obzirom da iz Brisela svako malo stiže upozorenja da je najvažnije primijeniti SSP i tako pokazati spremnost za napredak na putu do članstva, te da u vladajućim krugovima to odlično znaju, uporne najave o slanju aplikacije mogle bi se tumačiti kao oružje za domaću političku upotrebu kako bi se možda dao vjetar u leđa kandidatu vladajuće koalicije uoči predsjedničkih izbora 6. aprila

Nakon što je Hrvatska podnijela zahtjev za članstvo 21. februara 2003. godine, Savjet EU je u vrlo kratkom roku, manje od dva mjeseca nakon podnošenja zahtjeva, već 14. aprila 2003. godine zadužio Evropsku komisiju (EK) da izradi mišljenje (avis) o hrvatskom zahtjevu. U skladu s uobičajenim postupkom donošenja mišljenja, EK je 10. jula 2003. godine Hrvatskoj uputila tzv. upitnik s 4.560 pitanja iz različitih područja funkcionisanja države, institucija, ekonomije...

Odgovori na upitnik bili su svojevrsna slika stanja u Hrvatskoj, a sastavljanje tih odgovora bio je vrlo opsežan posao koji je završen za tri mjeseca, pa su odgovori na upitnik uručeni EK 9. oktobra 2003. godine. EK je u decembru 2003. godine i januaru

2004. godine uputila dodatna 184 pitanja.

Hrvatska već dvije godine otvara poglavje po poglavje pregovora sa stručnjacima EK, dok za sada, u crnogorskem vrhu vlada konfuzija. Tako je premijer **Milo Đukanović** sredinom marta u Zagrebu, tvrdeći da će odluku o tome kada će aplikirati za članstvo u EU donijeti u konsultaciji sa EK, predsjedavajućom EU i ostalim članicama Unije, indirektno oponirao svom prethodniku **Željku Šuranoviću** čija je projekcija bila da će to svakako biti urađeno u

prvoj polovini 2008. godine. Onda je sedam dana kasnije u Ljubljani šef Parlamenta **Ranko Krivokapić** najavio da će se to desiti u narednih nekoliko sedmica i da on zna datum, da bi ga onda demantovala šefica Misije pri EU **Slavica Milačić** stavom da "iskustvo svih država potvrđuje da, u bilo kojoj fazi pristupanja Uniji, treba izbjegavati striktno vezivanje za datume". Odmah je i Đukanović poručio Krivokapiću: "Ne treba se opterećivati bilo kojim rokovima".

"U ovom trenutku zadržala bih se u okvirima namjere da uskoro apliciramo... Nastavice koordinaciju i tjesnu saradnju sa našim evropskim partnerima", bile su riječi Slavice Milačić.

N. RUDOVIĆ

Imovina je ono što se izgubi u prevodu

Piše: Brano Mandić

Teško je zaboraviti staru ljubav, a moja ljubav je bio tekst što ga je Toshiba Satellite L40 – 14F progutao prije nepunih pet minuta. Dakle, na početku, usurpiraču pažnju evrocentričnog receptora jednom banalnošću: uvijek prvo sačuvajte dokument na kojem pišete jer vaše riječi mogu biti ubojeće baš u trenutku Word-ovog kolapsa, a bol ogromna kada svega nestane.

Vođeni ovim velikim naukom još su stari Latini zasnovali svoj sistem na zapisivanju životnih datosti, kakva je recimo imovina. Zapadna civilizacija, u stvari, jeste jedan veliki katastar nepokretnosti i automobilova. To malo što je građanin zasluzio za ovih dvije stotine godina trajanja, to mu niko ne može oduzeti, osjećaj da živi u sređenim papirima; da će se i najtajniji tabaci raskriliti za pedesetak godina i sinovi naših sinova saznati ko je zapravo ubio Kennedy-ja.

Kao da je katastar u Crnoj Gori proteklih godina vodio glavom **Den O'Brian**, da je svakom nepočinstvu prilježnje mu prste umiješao sam **Umberto Eco**, kao da je izgubljeni

Saznali smo takođe minulih dnevi da politički pastiri crnogorski oličeni u čelnicima DPS-a u Bijelom Polju imaju imovinu upisanu kao nasljeđe. Kada smo upitali direktora stranke ko je predak od kojeg su se očešali, on je odgovorio da je partija tu imovinu poštено kupila preko svoje firme čuvenog imena Prominent DOO

rukopis **Aristotelove** poetike, onaj o smijehu, štampan na prijestonom Cetinju – tako je proteklih petnaest dana napačena javnost morala da se pokloni jednom haotičnom zapletu crkvenog knjigovođstva što ga je preuzeila država. Ili je proteklih dvadeset godina bilo obratno?

Uprava za nekretnine revolu-

cionarnim je aktom oduzela mitropoliji SPC ono što joj ne pripada, usred predizborne jagme za glasove. Kao vrhovni postulat prevrata (jer svaka revolucija, pa i administrativna, jeste prevrat) uzeto je njen veličanstvo Greška. Neko je pogrešno prepisao imovinu na Mitropoliju. Ko je pogriješio nije saopšteno i sasvim je sigurno da niko neće odgovarati za krivotvorene hiljade kvadratnih metara imovine, što će opet da otvoriti besmisленo novinsko prepucavanje ljudi u mantijama

imaju imovinu upisanu kao nasljeđe. I odmah smo se složili, brucoski napaljeni, da se stvari imaju naslijediti samo od fizičkih lica. Kada smo upitali direktora stranke ko je predak od kojeg su se očešali, on je odgovorio da je partija tu imovinu poštено kupila preko svoje firme čuvenog imena Prominent DOO.

Opet je u katastru neko pogriješio. Volio bih da mogu neku patnju priuštiti tim ljudima u katastru koji unose zabunu i nesigurnost u ovozemaljske regule što ih tradicionalno poštujemo od **Valtazara Bogišića** na ovamo. Trebalo bi da bez ironije prihvate savjet i svi Vi uvaženi čitaoci odete da provjerite svoje imovinsko stanje jer ga je neko mogao u međuvremenu naslijediti ili proglašiti greškom.

Neka vam bolna opomena bude drevno bratsvo Rafailovića iz Budve kojima **Sergej Polonski** i **Svetozar Marović** raskopavaju đedovinu i planiraju da podignu falsoidni oblakoder priveden namjeni hotela za Ruse i prijatelje.

Privatno – državno – privatno – državno – privatno, brojalica koja je na snazi u Crnoj Gori bila bi podnošljiva kada promjena državno-pravnog uređenja ne bi povlačila i promjenu privatnika.

Jedan u Rožajama je kupio dva hotela i zabranio policiji da uđe u njih. On je mačak glavni u kraju i traži od specijalaca da saziju čizme i obuku salonske cipele prije nego mu pređu prag.

Nekada su specijalci tražili od njegovih sunarodnika da saziju cipele i tukli ih po tabanima. Sada je potrebno da imamo lokalnog

Hoće li Crna Gora biti u Evropskoj uniji? Na ta pitanja mogu da nam odgovore predizborne tribine. Jedina svjetla tačka jeste što su sale sve praznije

spahiju koji će da drži pod kontrolom plemensko sjećanje, da obezbijedi autonomiju unutar kasabe koja jeste najsramašnija u Crnoj Gori, ali zato nije pod kontrolom mrznih uniformi što ih svi pamte samo po zlu.

Dostojanstvo siromašnom Bošnjaku sa sjevera Crne Gore, procjenjuje vlast, može donijeti i čovjek koji se pominje kao glavni snabdjevač heroinom čuvenog zemunskog klana. Zemunski klan je ubio **Zorana Đindića**, a **Harry Lee Oswald** Kennedy-ja, dok se ne dokaže suprotno.

Do tada će politička moć koja

stoji iza sličnih gnušoba pribaviti papire za sebe i svoje pretke. Da se nađe pristojan alibi za devedesete. Da ispadne kretenom svako ko traži odgovornost po memljivim područima katastra, jer, znamo i sami da je imovina kao i poezija – ono što se izgubi u prevodu. O tome može

Šireći defetizam i fatalizam u kampanji autor ovih redova jedino može mirno da zaspi, dok optimisti trube o pobedi opozicije ili velikom voždu, svejedno

da nam posvjedoči gospodin Marović: ima pristojne veze u katastru, a po vokaciji je filozof.

To sto je prije sedamnaest god-

ina sa plastičnim naočarima o reveru i zastidnim outfit-om českog turiste u društvu svoja dva preplnula partijska druga uhvaćen kako šetka rivom, to će *Monitor* da objavi na naslovnoj strani, a onda će i ta naslovna brzo negdje da nestane, kao što nestaju nezavisni nedjeljnici po nedodijama.

Ili ih kupe ili ugase.

Portrete lidera će da rade birani dvorski poantilisti spremni da kičicom udare toliko tačaka da posmatrač ne može da obujmi overall sliku otimačine.

Na kraju da se ne shvatim kao neki opozicionar, ovo je predizborni

lament bez angažmana i poziv čitaocu da napusti zemlju ako ima šanse. Šireći defetizam i fatalizam u kampanji, autor ovih redova jedino može mirno da zaspi, dok optimisti trube o pobedi opozicije ili velikom voždu, svejedno. Jer, taj osjećaj kada vam pred očima nestane tekst što ste ga pisali srcem, kada vam nestane parče zemlje naslijedeno od đedovog đeda, kada vam B.S. kaže "hvala za pažnju", taj trenutak vjerovatno je sličan onom kada se pacijentu saopšti najgora istina: Crna Gora za Vašega života neće biti normalna pravna država. Ili, za nijansu manje bolna istina: Crna Gora za vrijeme Vašeg seksualnog života neće biti normalna pravna država.

Hoće li biti u Evropskoj uniji? Na ta pitanja mogu da nam odgovore predizborne tribine. Jedina svjetla tačka jeste što su sale sve

praznije, a ludaci sa zastavama malobrojniji.

Na brdu kod Kranja iduće sedmice o tome neće biti govora, o Balkanu će se pripovjedati na ministarskom nivou Evropske unije. Biće tu uglađenih diplomatskih šala, nekih fancy večerinki, nekoliko zaključaka, ali ti neće biti tvoje sreće, čitaoče smjerni. Treba da sačekas neke elektronske novine u Crnoj Gori kroz koje se neće morati probijati ovim PDF-om užasnim, koje će imati bezbroj linkova. Da pristupiš katastru informacija i pratiš trag pronevjere. Ovo je jedno vrlo poetsko laičko pismo, ali makar u njemu nijednom nijeste pročitali evropske i evroatanske integracije. Da se malo odmorimo.

I umalo da zaboravim: srećno na izborima, apstinenti!

Autor je novinar dnevnog lista "Vijesti"

SARADNJA OPŠTINE KOTOR I ITALIJANSKE OPŠTINE CAMPOMARINO IZ PROVINCije MOLISA DOVELA DO VAŽNOG PROJEKTA

Piše: **Emil Kriještorac**

Kao rezultat saradnje opštine Kotor i Italijanske opštine Campomarino iz provincije Molise, te uspješne promocije teritorijalne prekogranične saradnje kroz stvaranje jadranske Euroregije (AE), uskoro će se konstituisati i Eurodistrikta Južni Jadran koji treba da okupi opštine sa crnogorskog primorja (Kotor, Budva, Herceg Novi, Tivat, Bar i Ulcinj), dvije albanske opštine (Kruja i Skadar) i jedan dio opština iz italijanske provincije Molise.

Posebno je značajno napomenuti da je za potrebe Jadranskog Euroregiona i budućeg Eurodistrikta Južni Jadran od strane Evropske komisije (EK) već opredijeljeno 30 miliona eura. Međutim, ako imamo u vidu da se trećina ukupnog budžeta Evropske unije (EU) usmjerava manje razvijenim regionima, te da kroz ovakve modele možemo koristiti pomenuta sredstva, iako još uvijek nijesmo članica EU, jasan je motiv prekograničnog povezivanja država i regija Jadranskog basena.

Dakle, ono što je za nas važno je da se kroz ovakav model povezivanja kvalifikujemo za apliciranje za pomenuta sredstva i time stičemo poziciju, da pomoć Evropske unije koja je namijenjena za ujednačavanje regionalnog razvoja nije dostupna samo državama članicama, već i zemljama koje su u postupku pridruživanja

Preko Eurodistrikta do evropskih fondova

Evropskoj uniji. Razumije se, u tom kontekstu posebno je važan pristup strukturnim fondovima koji troše 90 odsto navedenih sredstva, a prevashodno služe da obezbijede ravnomerniji razvoj bogatijih i siromašnijih regiona kroz programe svoje pomoći. Za određene subvencije se mogu kandidovati svi oni regioni čiji bruto društveni proizvod po glavi stanovnika iznosi manje od 75% evropskog prosjeka, ali i regioni koji su u procesu ekonomskog i socijalnog restrukturiranja ili su opterećeni velikom nezaposlenošću. Upravo zbog toga niz zemalja koje nikada nijesu imale tradiciju regionalizma pristupio je formiraju regiona, prije svega da bi obezbijedile pristup tim fondovima.

Region Molise je dugo nastojao da inicira prekograničnu saradnju lokalnih i regionalnih vlasti koje gravitiraju u

jadranskom basenu, što je kao epilog imalo stvaranje Jadranske Euroregije koja je dobila svoj Statut na prvoj sjednici Jadranskog Savjeta održanoj u Puli 30. juna 2006. godine. Ova inicijativa je okupila gradove i regije Italije, Slovenije, Hrvatske, Bosne i Hercegovine, Crne Gore i Albanije. Nastala je na osnovu Evropske okvirne konvencije o prekograničnoj saradnji između teritorijalnih jedinica, usvojenoj 21. maja 1980. godine u Madridu, a objavljena pod brojem 106, u seriji evropskih ugovora. Njen najveći cilj je razvoj integrisane teritorijalne saradnje između zemalja u regionu kao i održivi ekonomski razvoj, socijalna kohezija i dobro upravljanje na lokalnom nivou, a sve to u skladu sa evropskom politikom prema zapadnom Balkanu.

Kao i Euroregije i Eurodistrikti spadaju pod "Modele i nacrte sporazu-

Pomoć Evropske unije koja je namijenjena za ujednačavanje regionalnog razvoja nije dostupna samo državama članicama, već i zemljama koje su u postupku pridruživanja

ma, statute i ugovore o prekograničnoj saradnji između teritorijalnih zajednica ili vlasti" formulisane od strane Savjeta Evrope. Eurodistrikti je zamišljen da predstavlja harmoničan dio mreže jadranske saradnje sa ciljem da bude sposoban da igra značajnu ulogu u okviru Jadranske Euroregije. Odnosi između članova Eurodistrikta Južnog Jadranu biće uređeni Konvencijom koja u potpunosti reguliše njegovu organizaciju i funkcionisanje. Pomenuta Konvencija ima svoju preambulu u kojoj se podsjeća na dosadašnje konvencije i protokole, te potpisane sporazume o saradnji i bratimljenu Kotora i Campomarina. Takođe, Konvencijom je određen obuhvat Eurodistrikta, njegovi ciljevi, trajanje, način pristupa novih članova i raspuštanje. U drugom poglavju se navode organi Eurodistrikta, a po predlogu ovog dokumenta to su: Savjet, Izvršni odbor i Predsjednik. Savjet će

predsjednik i najviše sedam članova, gdje će dva člana biti iz Crne Gore, jedan iz Albanije, a ostali iz regije Molise. Predsjednik Eurodistrikta je pravni predstavnik institucije i predstavlja instituciju pred lokalnim, nacionalnim i evropskim vlastima. Njegov mandat traje dvije godine.

Ciljevi Eurodistrikta su bazirani na težnji da se postane pilot region u okviru jadranskog basena koji će postaviti temelje zajedničkoj evropskoj regiji zasnovanoj na održivom razvoju, društvenoj koheziji i kulturnom dijalogu

činiti gradonačelnici gradova koje okuplja Eurodistrikta, a predsjedavaće gradonačelnik koji dobije kvalifikovanu većinu, sa mandatom od jedne godine. Izvršni odbor čine predsjednik, pot-

Posebno je važno podvući da će potpisnici Konvencije biti obavezni da promovišu, upravljaju ili podržavaju inicijative teritorijalne saradnje, projekte i programe u sljedećim prioritetima:

LINIJA KOJA SPAJA

Zbog svoje prirode poluzatvorenog mora koje se graniči sa državama članicama, kao i trećim državama, povezanim svojim zajedničkim istorijskim nasleđem i evropskim kulturnim identitetom, Jadran, svakako predstavlja jednu od oblasti koja je najpovoljnija za opipljivu implementaciju regionalnih politika razvoja promovisanih od strane Savjeta Evrope i Evropske unije. Takođe, ovakva regionalna i prekogranična saradnja može da zaustavi eventualni naraštajući nacionalizam, relativizuje konflikte i pojača zainteresovanost za rješavanje regionalnih problema. Naravno, rješenje ne predstavlja kruta interregionalna saradnja između administracija već fleksibilna asimetrična saradnja zasnovana na kako političkoj, privrednoj, naučnoj, tako i saradnji civilnog sektora. Prosto, niko drugi osim građana iz konkretnih regija ili lokalnih zajednica ne može bolje odrediti prioritete koji su od interesa za određenu lokalnu zajednicu. A problemi koji nas prate, su uglavnom zajednički, nezavisno od granica. Jer granice obično nijesu plod nekih zakonitosti, nego najčešće posljedica konflikata, istorijskih ožiljaka ili same prirode. I upravo ovakvi projekti čine granicu linijom koja spaja a ne razdvaja. Eurodistrikat Južni Jadran je svakako jedan od instrumenta za postizanje navedenih ciljeva.

tnim poljima: ribarstvo; industrija agro-hrane; prirodna sredina; održivi turizam; pristaništa za plovila za slobodne aktivnosti i izgradnju plovila za sport i zabavu; univerziteti, istraživanja i kultura; saobraćaj; socijalna i zdrastvena pomoć i lokalna demokratija, dobra vladavina i evropsko građanstvo.

Ciljevi Eurodistrikta su bazirani na težnji da se postane pilot region u okviru jadranskog basena koji će postaviti temelje zajedničkoj evropskoj regiji zasnovanoj na održivom razvoju, društvenoj koheziji i kulturnom dijalogu. Takođe, Konvencija među svojim ciljevima ubraja i davanje pozitivnog doprinosa aktivnostima Jadranske Euroregije preko članstva i učešća u njenim internim tijelima, te direktnom uključivanju građana u aktivnosti saradnje sa ciljem razvijanja instrumenata lokalne demokratije i ojačavanja pripadnosti zajedničkoj istoriji i evropskoj kulturi.

Ove aktivnosti uporedno prati i "Novi evropski scenario" koji se prvenstveno odnosi na inovacije u pravosuđu, gdje na prvom mjestu možemo izdvojiti donošenje Odredbe br. 1082/2006, koja je usvojena 5. jula 2006. godine, a koja uvodi Evropsku grupu za teritorijalnu saradnju (EGTC). To je ad hoc instrument za promovisanje i razvoj programa saradnje i projekata pravnog karaktera, sa kapacitetom da mobilise fondove zajednice, otvorene za učešće od strane centralnih, regionalnih i lokalnih vlasti. Druga inovacija je skorašnje izdavanje Zelene knjige "Prema budućoj pomorskoj politici Unije: evropska vizija za mora i okeane", pod pokroviteljstvom Evropske komisije. Preko ovog dokumenta Komisija je sebi postavila za cilj promovisanje integrisane, međusektorske i multidisciplinarnе politike pomorstva za Zajednicu, obuhvatajući sve aspekte svojstvene morima i okeanima (pomorski transport, industrija, priobalni regioni, off-shore energija, uzgajališta ribe, morska prirodna sredina i ostale povezane oblasti).

Autor je polaznik IV generacije Škole evropskih integracija i visoki funkcijoner Narodne stranke

JELENA MILIĆ, ANALITIČARKA POLITIČKIH PRILIKA U SRBIJI I REGIONU I DIREKTORKA CENTRA ZA EVRO-ATLANTSKE STUDIJE

Kosovo test da li je EU globalni igrac

Evropske vrijednosti su u regionu prisutne, ali nijedna nije etablirana kako treba, ocjenjuje **Jelena Milić**, analitičarka političkih prilika u Srbiji i regionu i direktorka Centra za evro-atlantske studije.

Odgovarajući na koje vrijednosti misli, Milićeva kaže da je prije svega riječ o modernom shvatanju demokratije koje podrazumijeva ne samo izbornu proceduru i većinsku volju tako izraženu, već i vladavinu prava, stabilne institucije, potpunu zaštitu individualnih i kolektivnih ljudskih prava, otvoreno tržiste, ali i pravo na zaštitu.

"Naravno, i preuzimanje odgovornosti za ono što se u svijetu dešava na osnovu vlastitog ponašanja", kazala je Milićeva za *Evropski puls*.

Ona ističe da ima još puno posla i da "region nije izolovan jer cio svijet u globalnom 21. vijeku postaje i funkcioniše na principu spojenih sudova".

"Sva pomjeranja i preispitivanja u

Preuzimanjem odgovornosti za preuzela odgovornost za zapadni

razvijenom zapadu, što zbog događaja 11. septembra u SAD, što zbog intervencija i pojava sve jače autoritarne Rusije utiču na usporavanje etabliranja tih vrijednosti u regionu. To je šteta, jer nijesu svi u regionu koji su prošli krvave sukobe nedavno, krenuli dobrim putem kao Balkan", kaže Milićeva.

Ona podsjeća da je Brisel na samitu u Solunu dao jasne signale regionu, da bi potom ušao i sam u institucionalnu krizu, koja je dovela i do zastoja ili konfuzne politike prema Balkanu.

"To su antivropske snage u nekim zemljama ili entitetima zapadnog Balkana osjetile i iskoristile, a i sada je taj nesporazum i jaz produbljen proglašenjem nezavisnosti Kosova", smatra Milićeva.

Ona napominje da se EU dugo lomila da li da odustane ili da ostane posvećena politici uslovljavanja, prije svega oko saradnje sa Međunarodnim sudom za ratne zločine u Hagu.

"Pa je u toj nedoumici uradila najgoru moguću stvar – promijenila je politiku stani, nastavi, a da se ništa u Srbiji

Jelena Milić

promijenilo nije. Niti je **Mladić**, niti **Karadžić** uhapšen. To je ojačalo nacionaliste i antievropejce, a oslabilo nas koji smo se za to svo vrijeme zalagali. Zato je i

Kosovo, EU je skoro potpuno Balkan, što je ohrabrujući znak

nova politika EU prema regionu – politika uključivanja i usmjeravanja, koju ja zagovaram, sada bitnija i njena primjena prečega nego ikad ranije. I kroz nju se sad moraju ispunjavati preostali uslovi i standardi, jer će sadašnja dinamika osvajanja uslova, pa i sama kandidatura, prestati da budu primamljiv i dovoljan motiv oslabljenim

Od raspleta situacije u Srbiji zavisi donekle i sudbina ostatka regiona koji je pokazao dosta zrelosti u poslednjih par godina

proevropskim snagama, pogotovo u Srbiji i Bosni, ali i Makedoniji koja je de facto dvije godine pod sankcijama EU", ocjenjuje Milićeva.

Ona ističe da je preuzimanjem odgovornosti za Kosovo, EU skoro potpuno preuzeala odgovornost za zapadni Balkan, što je ohrabrujući znak.

"No, ima još puno propusta, međunarodne okolnosti, ali ni vlastite nedoumice joj ne idu na ruku. Zato EU više nema drugog izbora već da snažno podrži proces pridruživanja svih preostalih zemalja regiona u EU, ubrzanim ritmom,

za što ne postoji jasan konsenzus unutar nje. Takođe, mora da nastavi da uspostavlja misiju EULEX-a na cijelom Kosovu kad je već stavila svoj kredibilitet na probu i tolika finansijska sredstva uložila. Ako to ne uspije u relativno skorije vrijeme, bojim se da će krenuti novi talas nestabilnosti u regionu, ali i urušavanje političkog kredibiliteta EU i njenog nastojanja da postane globalni igrac paralelno sa SAD i Rusijom, što je ona sa preuzimanjem vodeće uloge oko Kosova sada pokušala", tvrdi Milićeva.

Njena procjena je da na Kosovu i Balkanu EU polaze test da li je postala globalni igrac ili samo "neko ko plača".

Milićeva naglašava i da od raspleta situacije u Srbiji zavisi donekle i sudbina ostatka regiona "koji je pokazao dosta zrelosti u poslednjih par godina, formirajući CEFTA i Regionalni savjet za saradnju".

"Region je sada na priličnom iskušenju oko priznavanja Kosova sa jedne, i pokušaja da ne ugrozi i ne izoluje frustriranu Srbiju sa druge strane. Jer, da se ne lažemo, a i normalno je, ekonomski interesi su veliki i isprepletani. Verujem da tu ima još dosta prostora za koristan balans. Zato i region i međunarodna zajednica moraju učiniti novi napor da ne ometaju pro EU snage u Srbiji ili da ne otežavaju njihov objektivno vrlo delikatan položaj", upozorava Milićeva.

Ona dodaje da i same pro EU snage

u Srbiji moraju biti odlučnije i možda napraviti neke teške odluke i kompromise čije svako prolongiranje Srbiju udaljava od EU.

"Jedan od njih je da javnosti predstave stvarno stanje oko Kosova, te što stvarno planiraju što da učine oko toga, a ne samo da pričaju i Kosovo i EU. Ali, možda je još bitnije da medusobno smire strasti i lične animozitete koji nekad zaista vrijedaju zdravu pamet prosječnog građanina koji želi Srbiju u EU", zaključuje Milićeva.

NOVA ENERGETSKA INICIJATIVA UNIJE DOBILA ZELENO SVJETLO

Za ispitivanje upotrebe vodonika milijardu eura

Nadležni ministri za nauku u EU su odobrili uredbu kojom se uspostavlja dugoročno partnerstvo između privatnog i državnog sektora na istraživačkim projektima koji se tiču upotrebe vodonika i gorivih celija u cilju što bržeg lansiranja na tržište ovih tehnologija (2–5 godina) i smanjenja emisija ugljenika.

Savjet za politiku konkurenčije je 25. februara postigao dogovor o neophodnim koracima za lansiranje zajedničke tehnološke inicijative (ZTI) EU "Gorive celije i hidrogen".

Suočeni sa klimatskim promjenama i neophodnošću smanjenja emisija ugljenika, mnogi eksperti gledaju na ove tehnologije kao na najsigurniju alternativu tradicionalnim fosilnim gorivima. Kada koriste vodonik, jedini izduvni gas koji gorive celije proizvode je vodena para.

Prema nalazima istraživanja koje je naručila Evropska komisija, "uvodenje vodonika u energetski sistem bi smanjilo ukupnu potrošnju nafte u javnom saobraćaju za 40% do kraja 2050 godine". EK upozorava, međutim, da postoje "značajne prepreke" ovom procesu u ekonomskoj, tehnološkoj i insti-

Očekuje se da će institucionalizacija zajedničke inicijative doprinijeti stvaranju "kritične mase" koja bi podstakla industrije, javne i privatne investitore i donosioce odluka da se pridruže ovom dugoročnom partnerstvu.

"Privatni sektor će, naravno, kao i uvek pratiti sopstvene interese", rekao je komesar za nauku **Janez Potočnik**, dodajući da je glavni posao političkih aktera da obezbijede odgovarajuće uslove i reg-

Evropski komesar za nauku Janez Potočnik kaže da je u kraćem roku potrebno stvoriti uslove sa energetsku efikasnost i podstaći tržište da koristi alternativne izvore energije kako bi se smanjile emisije ugljenika

tucionalnoj sferi.

Trenutno, ove tehnologije nijesu u komercijalnoj upotrebi i neophodno je sprovesti dalja istraživanja i razvoj tehnologija u ovoj oblasti prije no što je moguće staviti ih na raspolažanje širokoj javnosti. Cilj zajedničke inicijative privatnog i javnog sektora usvojene od strane Savjeta je da ubrza razvoj gorivih celija i vodoničnih tehnologija u Evropi kako bi ušle u širu upotrebu od 2010. do 2020. godine.

EU je spremna da uloži 470 miliardi eura u istraživački program u narednih šest godina, dok bi privatni sektor sakupio otprilike isti iznos.

ulativu kako bi se stvorilo tržište za ove tehnologije "što je prije moguće".

Potočnik je, takođe, rekao da je u kraćem roku potrebno stvoriti uslove sa energetsku efikasnost i podstaći tržište da koristi alternativne izvore energije kako bi se smanjile emisije ugljenika. Na duži rok, međutim, investicije u obnovljive izvore energije su jedino rješenje.

Evropska komisija je predložila pojednostavljanje regulative koja se tiče automobila koji koriste vodoničnu energiju i najavila 470 milijardi podrške projektu u narednih šest godina. Brisel, međutim, upozorava da će efekat novih tehnologija biti minimalan u narednih

10–15 godina.

EK je 10. oktobra 2007. godine usvojila prvi "vodonični paket", koji uključuje prijedlog uredbe za pojednostavljanje tržišne regulative za vodonične automobile i prijedlog uredbe o Zajedničkoj tehnološkoj inicijativi za vodonik i gorive celije.

Ovaj paket mjera bi trebao da ponudi "dugoročna rješenja za održive energetske i saobraćajne sisteme i doprinese dobrobiti društva ublažavanjem negativnih posljedica klimatskih promjena i toksičnih zagađenja, i smanji zavisnost od ponostajućih rezervi nafte i gasa".

Prijedlog da se pojednostavi tržišna regulativa za vodonične automobile je "primjer uredbe koja stimuliše inovacije kroz uspostavljanje jasnog pravnog okvira i neophodne stabilnosti za industrije", izjavio je komesar za nauku Janez Potočnik. "Zajednička inicijativa je odličan primjer alternativnih oruđa koja imamo na raspolažanju u razvijanju sopstvene energetske politike", dodao je on, kako prenosi *EurAktiv*.

Komesar **Gunter Verheugen** smatra međutim, da automobili na vodonik, iako predstavljaju obećavajuću tehnološku mogućnost, "nijesu među najubjedljivijim kandidatima za automobil budućnosti", i dodao da je u svakom slučaju važno dati šansu novim tehnologijama kako bi se procijenila njihova vrijednost.

"Ne znam hoće li to jednoga dana funkcionišati. Ono što znam je da nove tehnologije neće imati nikakvog efekta u narednih 10–15 godina", rekao je on.

Verheugen je upozorio da se ne smije dopustiti da proizvodnja vodonika samo dovede do povećanja ugljeničnih emisija. "Vodonična tehnologija u sektoru prevoznih sredstava je obećavajuća samo ukoliko sam vodonik nije proizведен upotrebom fosilnih goriva", rekao je on, dodajući da bi se umjesto toga mogla iskoristiti nuklearna energija jer EU nema "anti-nuklearnu politiku".

N.R. – V.Š.

**ŠTO PIŠE U NAJNOVIJEM KOMUNIKEU EVROPSKE KOMISIJE – ZAPADNI BALKAN:
UNAPRIJEĐENJE EVROPSKE PERSPEKTIVE**

Za početak više para za kredita članstvo u EU nakon reformi

Sa namjerom da osnaži evropsku perspektivu zapadnog Balkana, Evropska komisija je pripremila najnoviju inicijativu i uputila je Savjetu EU i Evropskom parlamentu kako bi je "uzeli u obzir". Tim dokumentom predviđena je veća finansijska pomoć zemljama Balkana, podrška reformama, ali su isto tako precizno navedeni uslovi koje sve zemlje moraju da ispunje da bi se kvalifikovale za potencijalno članstvo u Uniji.

"Budućnost zapadnog Balkana je u EU. EU ističe značaj mira, stabilnosti i bezbjednosti u ovom dijelu Europe i pozdravlja sve napore od strane zemalja zapadnog Balkana da se približe EU, ispunjavajući neophodne uslove. Zemlje zapadnog

Balkana imaju potencijala da ubrzaju dinamiku pridruživanja EU, pod uslovom da se posvete putu reformi i pomirenja i ispune neophodne uslove, u čemu će im EU pomagati", piše u Komunikeu.

Ocjenuje se da je tekuća godina ključna za zemlje zapadnog Balkana i da će, kada se svi računi svedu, samo demokratski izabrani lideri regionala moći da odluče hoće li i kojom brzinom njihove zemlje dostići stabilnost i evropsku budućnost.

U dijelu Komunikea koji se odnosi na Crnu Goru napominje se da principi nezavisnosti pravosuda i odgovornosti moraju biti do kraja ispoštovani i da je mnogo više rada neophodno na spriječavanju korupcije

i organizovanog kriminala.

"Dalji razvoj administrativnih reformi i jačanje administrativnog kapaciteta će predstavljati ključne izazove za Crnu Goru. Sprovođenje Privremenog sporazuma i rad na pripremama za primjenu SSP-a nakon njegove ratifikacije su od suštinske važnosti za razvoj odnosa između Crne Gore i EU. Od posebne važnosti su i unaprijeđenje makroekonomskе stabilnosti i poslovnog okruženja", kaže se u dokumentu.

Dodaje se da će napredak Crne Gore ka EU zavisi od jačanja vladavine prava, posebno u oblastima borbe protiv korupcije i organizovanog kriminala, unaprijeđenja administrativnih kapaciteta i jačanja konsenzusa o izgradnji državnih institucija.

"Uspješna primjena Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju je takođe od suštinske važnosti. Čim Bosna i Hercegovina ispuni odgovarajuće zahtjeve, EK je spremna da sa ovom zemljom potpiše Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju. EK vjeruje da će, uz neophodnu političku volju i konsenzus, ovaj cilj ubrzo biti ostvaren. Srbija igra ključnu ulogu u postizanju stabilnosti, dobrosusjedskih

Napredak Crne Gore ka EU zavisi od jačanja vladavine prava, posebno u oblastima borbe protiv korupcije i organizovanog kriminala, unaprijeđenja administrativnih kapaciteta i jačanja konsenzusa o izgradnji državnih institucija

DANILOVGRAD SJEDIŠTE REGIONALNE ŠKOLE

Evropska komisija potvrdila je da će Regionalna škola javne uprave (ReSPA), koja je otvorena u maju 2006. sa ciljem da podstakne regionalnu saradnju u domenu javne uprave, i da ojača administrativne kapacitete i razvije ljudske resurse u ovoj oblasti, imati sjedište u Danilovgradu. "Upravni odbor ReSPA je već odabrao Danilovgrad kao buduće sjedište škole. Pripreme za potpisivanje ugovora sa zemljom domaćinom, definisanje ReSPA-e kao pravnog lica su već započele, a procedura za odabir upravnika škole i osoblja će biti lansirana sredinom 2008., nakon potpisivanja Memoranduma o razumijevanju od strane svih korisnika. Evropski institut za javnu upravu će aktivno saradivati na projektu ReSPA, a radi se na tome da se pridobije podrška i saradnja nacionalnih obrazovnih ustanova za javnu upravu u državama članicama", piše u dokumentu.

Dodaje se da EK podržava uspostavljanje ReSPA i da će joj pružiti finansijsku podršku u pripremnim stadijumima projekta. Operativni troškovi škole će biti pokrivani od strane zemalja učesnica.

odnosa i regionalne saradnje u regionu zapadnog Balkana. Komisija podsjeća na zaključke Savjeta EU iz decembra 2007. da napredak na putu ka EU, uključujući i status države kandidata, može biti ubrzan. EK poziva Srbiju da pokaže svoju posvećenost budućnosti unutar Evropske unije", piše u dokumentu koji je evropski komesar za proširenje Olli Rehn predstavio 5. marta.

Kosovo je posebna stavka – EU naglašava da je spremna da podrži ekonomski i politički razvoj Kosova jer Kosovo, kao i ostale zemlje regiona zapadnog Balkana, ima jasnu evropsku perspektivu.

"Izgradnja osnovnih državnih institucija, dobra uprava, administrativne i pravosudne reforme, vladavina prava i borba protiv korupcije i organizovanog kriminala, pomirenje, socioekonomski razvoj i razvoj civilnog društva su ključni reformski prioriteti u regionu zapadnog Balkana. Za sve zemlje na koje se to odnosi, puna saradnja sa međunarodnim tribunalom za bivšu Jugoslaviju ostaje preduslov za dalju saradnju sa EU", ističe se, između ostalog, u dokumentu.

Komisija podsjeća da je počela dialog sa svim zemljama regiona u cilju definisanja preduslova za uspostavljanje bezviznog režima i najavljuje da će povećati broj stipendija za studente zemalja zapadnog Balkana

koji žele da se školuju u EU.

"Napori da se osigura puno učešće zemalja zapadnog Balkan u programima Evropske zajednice će biti udvostručeni. EK će znatno pojačati podršku razvoju civilnog društva i političkog dijaloga u regionu, i u tom cilju se uspostavlja novi finansijski fond. EK radi na razvoju saradnje sa međunarodnim finansijskim institucijama, posebno EIB i EBRD, kao i bilateralnim donatorima u cilju usmjera-

Evropska investiciona banka će proširiti programe kredita regionu (sa ukupno 1.9 milijardi u periodu od 2005. do 2007. na oko 2.8 milijarde od 2008. do 2010.). Program uključuje pozajmice koje garantuje EU kroz sopstveni budžet i pozajmice koje EIB preuzima na sopstveni rizik

vanja kredita i pomoći za modernizaciju i razvoj. EK, EIB, EBRD i Savjet Evropske banke za razvoj planiraju da osnuju Investicioni okvir za zapadni Balkan do 2010. godine u saradnji sa drugim međunarodnim institucijama i donatorima. Infrastrukturna inicijativa za zapadni Balkan je takođe u toku. EK radi na analizama izvodljivosti daljih inicijativa koje bi dodatno ojačale primjenu strateških ciljeva EU u regionu", stoji u dokumentu.

EK smatra da je neophodno jačati saradnju među parlamentima zemalja zapadnog Balkana, kao i saradnju između Evropskog parlamenta i nacionalnih parlamenta. Cilj je da se proširi dobra praksa i unaprijedi pro-

ces pomirenja.

"Dalji razvoj regionalne saradnje je neraskidivi dio evropske agende regiona. Nedavni prelazak iz programa Pakta za stabilnost na projekat Savjeta za regionalnu saradnju je ogroman korak naprijed. Komisija izražava podršku CEFTA i sporazumima o stvaranju energetske zajednice i o zajedničkom evropskom vazduhoplovnom prostoru." Takođe, EK predlaže pregovore o saobraćajnoj zajednici na prostoru zapadnog Balkana.

"Regionalna saradnja će donijeti konkretnе prednosti građanima zapadnog Balkana i pomoći im u naporima da se približe EU. Ovaj proces, takođe, zahtijeva stalnu podršku od strane EU i biće nadgledan od strane Komisije", ističe EK.

Podsjeća se da je za period 2007.–2013. regionu, u okviru IPA programa, dodijeljeno 4 milijarde eura, što je 30 eura godišnje po glavi stanovnika – najveći iznos koji je EU ikada dodijelila ujednom regionu u svijetu.

"Evropska investiciona banka će proširiti programe kredita regionu (sa ukupno 1.9 milijardi u periodu od 2005. do 2007. na oko 2.8 milijarde od 2008. do 2010.). Program uklju-

čuje pozajmice koje garantuje EU kroz sopstveni budžet i pozajmice koje EIB preuzima na sopstveni rizik. Krediti regionu zapadnog Balkana se izdaju uglavnom za projekte u oblastima saobraćaja, energetike, malih i srednjih preduzeća, životne sredine, opštinskih infrastruktura, obrazovanja i zdravstva.

Pomoći Kosovu je među najzahtjevnijim projektima EU: više od 1 milijardu sredstava iz različitih fondova EU će biti usmjereno na razvoj Kosova i finansiranje međunarodnih snaga u periodu 2007.–2010.

N. RUDOVIĆ
V. ŠČEPANOVIĆ

Piše: Željko Vidaković

Prilikom izrade testa u jednoj školi u okolini Mojkovca, osnovac je na pitanje: Po čemu se razlikuju planine sjevera od planina juga, odgovorio kratko i jasno: Po svemu! Voden ovom logikom jednostavnosti, bez suvišne elaboracije, moj odgovor na pitanje: Zašto bih volio da budem građanin Evrope mogao bi glasiti: Da bih bio građanin. Ja ću ipak pokušati i da elaboriram ovu svoju želju, pokušavajući da definišem zašto baš građanin i zašto baš Evropa.

U prethodnom vremenskom periodu na ovim našim prostorima benefiti su dolazili otuda što smo u određenom trenutku bili pripadnici neke nacije, a ne lojalni građani svoje države. Ova komunistička tekovina u kojoj se po ključu škоловало, zapošljavalо, napredovalо, sticalo zvanje, dobijala funkciju, stan i mnoge druge pogodnosti pokazala se najdjelotvornilom kada je bilo potrebno manipulisati masama. Tako i danas, na kraju prve decenije drugog milenijuma pojedinci i dalje insistiraju da svaki treći zaposlen u državnoj službi bude "njihov", zane-marujući vrijednosne kriterijume, smatrujući da sudbinama treba da "gospodari" nacionalna pripadnost na uštrb koncepta građanske širine, slo-

Zašto želim da budem građanin Evrope?

bode i hrabrosti. Pripadnost naciji građana je garancija da se misli evropski, a to je i prvi korak da se i radi evropski da bi se tako i živjelo. Sve drugo je tipično balkanski.

Bitan aspekt je takođe i šta je to Evropa i gdje su njene granice. Ovo je posebno značajno nakon tzv. Velikog proširenja Unije iz 2004. Danas članice Unije nisu Island, Norveška, švajcarska, nisu ni zemlje zapadnog Balkana, i nije nekoliko patuljastih zemalja u Evropi. Granice Evrope se prostiru do granica Ukrajine, Turske, Bjelorusije i Moldavije. Da li su geografske granice Evrope i krajnje granice širenja EU? Iz ugla Turske i Rusije, može se vidjeti da

Stanovnicu EU su državljeni svojih sa jednakim pravima i slobodama kapital. Da bi bili dio izvjesne budućnosti, dio razumnog i prosperitetnog okruženja, moramo se oslobođiti prizivanja epskih i junačkih ciklusa

obje zemlje jednim svojim dijelom pripadaju Evropi, pri tom proporcionalno učešće evropskog dijela u odnosu na ostatak zemlje veći je kod Rusije nego kod Turske. Dok je Tursku kao kandidata za ulazak u EU moguće zamisliti kao članicu, onoga dana kada ispuni sve uslove, Rusiju je zaista teško zamisliti u EU. Očigledno je da je EU zainteresovana za neke zemlje, a za druge nije. Politički momenat u EU je vidljiv i kroz svojevremeno osporavanje pristupa Velikoj Britaniji, a kasnije olakom omogućavanju ulaska Grčkoj, Portugalu, Španiji, Kipru, Malti, Bugarskoj. Dakle evidentno je da ni u EU nije sve evropski i demokratički. No nedemokratski proces na evropski način nije isto što i

nедемократски proces na balkanski način. Demokratska tradicija zemalja EU afirmiše proces građanskog, mirnodopskog pristupa u odnosu na pristup rigidnog nacionalnog interesa, svojstveno prostoru Balkana, najčešće artikulisanog ratno huškačkom retorikom. Napokon otuda i nastanak EU. U trenutku kada su tradicionalno neprijateljske zemlje, koje su se u svim dotadašnjim ratovima nalazile na suprostavljenim stranama, odlučile da zanemare usko nacionalne interese i u prvi plan istaknu ekonomski i privredni razvoj, stvorili su se uslovi za stvaranje ujedinjenje Evrope. Ratne sirovine su prinesena ka žrtva za uspostavljanje trajnog

država, ali su svi građani Evrope, da rade, putuju, prenose robe i kapital. Da bi bili dio izvjesne budućnosti, dio razumnog i prosperitetnog okruženja, moramo se oslobođiti prizivanja epskih i junačkih ciklusa

mira, a ne kako se očekivalo da opet mir bude žrtva. Stanovnicu EU su državljeni svojih država, ali su svi građani Evrope, sa jednakim pravima i slobodama da rade, putuju, prenose robe i kapital. Da bi bili dio izvjesne budućnosti, dio razumnog i prosperitetnog okruženja, moramo se oslobođiti prizivanja epskih i junačkih ciklusa, usvojiti evropske standarde, i s ponosom svoje prirodne ljepote predstaviti i valorizovati na mapi EU. Ona će biti ljepša, a nama će neminovalo rasti kvalitet života.

Kako Crna Gora novim Ustavom pretenduje da bude građanska država, a kako se cijelom svojom teritorijom nalazi na evropskom kontinentu moja želja da budem građanin Evrope sada se čini dosti-

žnjom, više nego bilo kada. Crna Gora nema drugog modela za postizanje stabilnosti, demokratije, vladavine prava, zaštite ljudskih i prava manjina kao i poštovanja načela konkurenčije. Samo usvajanjem evropskih pravila moguće je postati ravnopravan partner u najvećoj ekonomskoj zoni svijeta. Otuda i ogromna podrška procesu evropskih integracija.

Tim što nam se za ulazak u klub EU postavljaju strožiji uslovi imamo garanciju da ćemo na kraju tranzisionog procesa izići kao zdravije društvo spremno za izazove koji će nam se nametati

U Crnoj Gori, sem onih osnovnih podataka malo ljudi zna nešto više o EU, a opet najveći broj građana je bez dvoumljenja opredijeljen za članstvo u EU. Motiv tih ljudi je isti kao i motiv ljudi koji izučavaju procese nastanka, razvoja i funkcionalisanja EU, a skopčan je sa željom da se može živjeti od svog rada. Samim tim što nam se za ulazak u klub EU postavljaju strožiji uslovi imamo garanciju da ćemo na kraju tranzisionog procesa izići kao zdravije društvo spremno za izazove koji će nam se nametati. Surova pravila konkurenčije u evropskim uslovima života nude mogućnost

koju Crna Gora kao mali i fleksibilan sistem može i mora da iskoristi na najbolji način. Moja vjera u našu šansu je osnažena i uspješnim sprovođenjem edukativnih procesa iz oblasti evropskih integracija u Crnoj Gori kao i velikom zainteresovanosti za te procese, u šta sam se i lično uvjerio. Mogućnost korišćenja dodatnih resursa iz evropskih fondova i položaj ravnopravnog člana evropske

porodice bogatih i razvijenih država je moj motiv više, da svoju želju, da budem građanin Evrope i javno branim. Na kraju ovog tranzisionog procesa bićemo spremni da se suočimo sa svim izazovima koji se postave pred nama, jer će on uslovit da o našim sudbinama odlučuju najbolji, na svim nivoima. Građanima Evrope su dostupni brojni mehanizmi kontrole vlasti, koji su nama još uvek nedostupni, makar u punom kapacitetu njihove primjene.

U prilog mojoj želji je i činjenica da je EU na svom putu prošla kroz sve faze ekonomskog ujedinjenja, u okviru EU su brisane sve barijere

vezane za carinu, trgovinu, proizvodnju, stavljući u prvi plan ekonomske integracije, dok su političke integracije ostale u drugom planu i za neka druga vremena. Ovo je dokaz evropskog pragmatizma. Balkanska iskustva u prvi plan stavljuju politička pitanja i sve što ona sa sobom nose, pitanja nacije, granica, istorije, nasljedja, svega onog što je na ovim prostorima donijelo krvoproljeće i besmislene ratove. Sve i da nemam druge motive, ovaj motiv bi bio odlučujući i presudan. Jer samo kao evropski građani možemo se posvetiti radu i stvaranju, a ne ratu i ubijanju.

Iz naše perspektive smjenjivost i nekorumpiranosti svih nivoa vlasti, nezavisnost pravosudnih organa i profesionalnost policije je dostižna samo u granicama EU. Ali, ja vjerujem da mi možemo Evropu da gradimo i u svojoj "kući" i prije formalnog ulaska u EU. Onog trenutka kada većina nas bude u to vjerovala i tako se ponašala bićemo Evropa. Iskazivanje građanske hrabrosti svakog od nas, po ugledu na iskazivanje iste u zemljama EU i za najbanalnije nepravilnosti državne administracije, svjedočiće da smo na dobrom putu, na evropskom putu. Ja vjerujem da je to naš put i da nas je svakog dana sve više, u svim strukturama. želio bih da budemo građani Evrope što prije, kao i da nam se na tom putu pridruže i oni drugi, koji misle kao mi, ali uslijed prioriteta egzistencionalne prirode primorani su da ne brane svoje stavove. U Evropi je to moguće bez posljedica i zato se moramo svi skupa potruditi da sloboda te vrste i kod nas bude vrijednovana kao konstruktivan doprinos slobodnog građanina demokratskom razvoju svoje države. što više nas slobodno i javno iskaže ovu želju ona će biti izvjesnija.

Autor je polaznik VI generacije Škole evropskih integracija i menadžer opštih poslova u osiguravačkom društvu

POSLIJE ŠOKANTNOG IZVJEŠTAJA O PLAĆANJU ASISTENATA EVROPSKI PARLAMENT ODBIO DA OBJAVI TROŠKOVE

Skrivanje istine ruši reputaciju

Agenca za sprječavanje novčanih prevara Evropske unije je započela istragu o utaji doprinosa u Evropskom parlamentu nakon skandalozne unutrašnje revizije. OLAF, Agencija za sprječavanje prevara, je saopštila da je za tražila kopiju povjerljivog izvještaja koji razotrkiva zloupotrebu 140 miliona eura iz godišnjeg budžeta parlamenta. Taj izvještaj sadrži slučajeve uplata osobama koje nijesu zaposljavane od strane parlamenta i novčane transakcije preko lažnih agencija.

Šokirani članovi parlamenta koji su pročitali izvještaj nazvali su ga finansijskim "kaznenim odredom".

"Sadržaj izvještaja je dinamitan", izjavio je **Chris Davies**, poslanik britanske liberalne stranke. "Ovakve optužbe bi morale imati za posljedicu hapšenje izvjesnih članova parlamenta", rekao je on, prenosi EurAktiv. "Ovo je prevara i prnevjera na veliko".

Samо članovi odbora za budžetsku kontrolu poput Daviesa imaju pristup zaključanoj sobi gdje se drži izvještaj. Nemaju pravo da prave bilješke i moraju se obavezati na čutanje.

Interni revizor parlamenta je provjerio 167 uplata asistentima članova EP-a iz 2004 i 2005 godine, ali nije dao imena poslanika. U izvještaju se ne pominju imena, ali se ukazuje na preširoku diskreciju poslanika u plaćanju asistenata: poslanici mogu da izaberu da li će nekoga zaposliti direktno, preko službe započljavanja ili preko nezavisnih agencija.

U izvještaju sačinjenom od strane unutrašnje revizorske komisije se predlaže da se status asistenta reguliše tako što bi sva treća lica bila zaposljavana i isplaćivana direktno od strane parlamenta, što je i Komisija predla-

Evropski Parlament

Parlament je saopštio da izvještaj nije pokazao da su prevare raširena pojava, ali je razotkrio slabosti sistema. "Sistem je previše komplikovan, i nije nešto što su članovi EP-a navikli da rade", kaže se u saopštenju

gala još 1998. godine kada je ta preporuka odbijena od strane Sayjeta EU.

Parlament je saopštio da izvještaj nije pokazao da su prevare raširena pojava, ali je razotkrio slabosti sistema. "Sistem je previše komplikovan, i nije nešto što su članovi EP-a navikli da rade", kaže se u saopštenju.

Postoje tri sistema i tri različite obaveze socijalne zaštite u svakoj od

27 država članica. Mnogi članovi parlamenta koriste "usluge" trećih lica, uglavnom računovođa, da bi procesuirali isplate i osigurali ispunjavanje obaveza socijalne zaštite.

Reforme predložene od strane generalnog sekretara EP-a bi riješile ovaj problem tako što bi ujednačile pravila za sve poslanike i regulisale zaposljavanje asistenata po zakonima Belgije.

Paul van Buitenen, čije su optužbe srušile Evropsku komisiju 1999. godine i koji je sada član EP-a imao je uvid u izvještaj. On tvrdi da će se, ukoliko odgovarajući koraci da se problem riješi izostanu, euroskepticizam odraziti na rezultate izbora naredne godine.

U međuvremenu, članovi EP-a su se složili da reformišu sistem sopstvenih plata i troškova. Plate će biti ujednačene, a poslanici će morati da dostave račune za sve troškove.

Svaki poslanik ima pravo na 15000 eura mjesечно za osoblje i 4000 za partijski kabinet. Takođe dobijaju 287 eura na ime dnevnice kada prisustvuju sjednicama, putne troškove i 4000 godišnje za putovanja izvan EU.

Ipak, Evropski Parlament je odbacio nacrt zakona prema kojem bi se ova institucija obavezala da objavi sve troškove i račune i time izazvala buru rasprava o načinu na koji ova institucija troši novac poreskih obveznika.

Evropski ombudsman je u septembru izjavio da bi članovi EP-a morali da javnosti predstave platni spisak osoblja i spisak troškova. Prema navodima Financial Times-a, u odgovoru poslatom početkom marta nadležni u EP-u su odbili da to učine,

pozivajući se na zaštitu privatnosti.

Sa druge strane, po prvi put su se složili da objave koliko se novca dodjeljuje svakom od 785 parlamentaraca, i po kom osnovu. U 2006. godini su ove sume iznosile 135 miliona za isplatu zaposlenima i 70 miliona, gotovo 100 000 eura po osobi, na ime dnevница i putnih troškova.

"Neki poslanici su željeli da se ovi detalji objave. Postoji zabrinutost da još ne postoji konsenzus", rekao je jedan viši zvaničnik. "Polako se formira uvjerenje da je u interesu svih poslanika da uvijek imamo na umu šta će javnost misliti o nama".

Pritisak na parlament da objavi platni spisak asistenata raste nakon što je Paul van Buitenen objavio rezime povjerljivog izvještaja o zloupotreba ma trenutnog platnog sistema.

Van Buitenenovo saopštenje, koje je objavljeno na njegovoj ličnoj internet stranici 5. marta ukazuje na visoki stepen rizika posebno u ugovorima sa asistentima koji se zaključuju preko stranih agencija, i koji često nemaju jasne provizije o odgovornostima i zadacima asistenta.

Ne postoji, na primjer, ograničenje u pogledu pojedinačnih mjesecnih isplata. U saopštenju Buitenena se ističe

Polako se formira uvjerenje da je u interesu svih poslanika da uvijek imamo na umu šta će javnost misliti o nama, kazao jedan zvaničnik EP

primjer poslanika koji je jednom asistentu platio 15 496 eura preko agencije, što je iznos koji se dodjeljuje svakom od poslanika za potrebe ukupnog broja zaposlenih.

U izvještaju se takođe navode slučajevi gdje su transakcije vođene preko agencija za aktivnosti koje nemaju nikakve veze za poslovima parlamenta, poput trgovine drvenom građom, gdje je agencija u pitanju zapravo vlasništvo jednog od članova parlamenta.

Upitan da li se plaši potencijalnih posljedica po imidžu parlamenta s obzirom na to da su izbori za samo 15 mjeseci, van Buitenen smatra da bi prikrivanje istine bilo još gore po reputaciju ove institucije.

Eurobarometar je u decembru prošle godine zaključio da građani Europe nemaju više povjerenja u evropske institucije, iako je broj onih koji vjeruju institucijama i dalje veći od onih koji im ne vjeruju.

Martin Schulz, lider Socijalista u EP-u je kritikovao otkrivanje revizorskog izvještaja, izjavivši da takav čin krši unutrašnji pravilnik ove institucije. On je, međutim, dodao da podržava preporuke izvještaja, posebno u pogledu usvajanja ujednačenih pravila za zapošljavanje asistenata.

Britanski predstavnik liberalni demokrata Chris Davies, pomoćni član budžetskog odbora je rekao za Financial Times da bi optužbe iz izvještaja ..."morale imati za posljedicu hapšenje jednog broja poslanika".

Kancelarija **Nilsa Lundgrena**, švedskog potpredsjednika odbora za kontrolu budžeta je pokazala razumijevanje za van Buitenenovo insistiranje na većoj transparentnosti, ali je saopštila da će oni poštovati pravilnik Parlamenta, koji zabranjuje objavljivanje unutrašnjih dokumenata bez odobrenja sekretarijata. Lundgren je rekao da on već radi na tome da privoli svoje kolege da objave izvještaj, ali da je "koalicija konzervativaca i socijalista u ovom slučaju jednostavno prejaka".

**N. RUDOVIĆ
V. ŠČEPANOVIĆ**

PRAVO JAVNOSTI DA ZNA VAŽNIJE OD PRIVATNOSTI

Ombudsman **Nikiforos Diamandouros**, ukoliko nije zadovoljan odgovorom parlamenta, ima pravo da pokrene sudski postupak. U septembru 2005.g. je već pokrenuo sličnu proceduru na žalbu novinara kojem je pet prestavnika Malte u EP-u odbilo da dostavi podatke o troškovima.

Parlament je tada saopštilo da su unutrašnji odbor za budžetsku kontrolu i revizorska komisija sasvim dovoljni, i pozvalo se na zaštitu privatnosti. Evropska agencija za zaštitu podataka je, međutim, odgovorila da je pravo javnosti na informaciju važnije od zaštite privatnosti i Diamandouros je naložio objavljanje podataka poslanika i njihovih asistenata.

Mnogi poslanici u EP su sada zabrinuti zbog mogućih negativnih posljedica na izbore koje mogu proizaći iz javnog negodovanja zbog velikodušnih plata i dodataka. Britanski i skandinavski delegati su pozvali na veću transparentnost, ali podrška izostaje među poslanicima iz mediteranskih zemalja.

VODIČ ZA RAZUMIJEVANJE POJMOVA I KOVANICA KOJIMA NAJČEŠĆE BARATAJU SAMO ONI KOJI SE PROFESIONALNO BAVE INTEGRACIJOM U EU

U institucijama Evropske unije (EU) i u medijima koji se bave poslovima EU često se koriste tzv. "eurožargon" – rječi i izrazi koje samo oni razumiju. Eurožargon nerijetko može biti vrlo zbumujući za širu javnost, pa je to i razlog da ga približimo onima koji još nijesu ovladali njime.

European integration / Evropska integracija: Pojam označava povezivanje evropskih zemalja i naroda. Unutar EU pojam označava spremnost na udruživanje resursa i zajedničko donošenje odluka. Zajedničko odlučivanje odvija se interakcijom među institucijama EU (Parlamenta, Savjeta, Komisije...). Iako je isprva integracija bila ekonomска, u njenoj osnovi je oduvijek bila politička ideja približavanja evropskih država. Ekonomска integracija dovela je do širenja saradnje i na druga područja.

European Year of... / Evropska godina...: Svake godine EU ili Savjet Evrope, u želji podigne svijest građanstva o određenoj evropskoj temi, organizuje niz posebnih događaja u vezi s tom temom.

Europe Day, 9th May / Dan Evrope, 9. maj: Robert Schuman (tada francuski ministar inostranih poslova) održao je 9. maja 1950.g. poznati govor u kojem je afirmisao evropsku integraciju kao način obezbjedivanja mira i izgradnje prosperiteta u razorenoj Evropi nakon II svjetskog rata. Budući da je njegov govor postavio osnove današnje EU, 9. maj se slavi kao rođendan EU.

Euroskeptic / Euroskeptik: Pojam se upotrebljava kada se želi opisati osoba koja se protivi evropskoj integraciji ili je "skeptična" prema EU i njenim ciljevima.

Federalism / Federalizam: Uopšteno, pojam federalizam podrazumijeva sistem

Eurožargon

upravljanja zemljom koji obuhvata nekoliko država, a koje i pored ujedinjenosti zadržavaju velik dio samostalnosti i nezavisnosti u upravljanju određenim pitanjima. Drugim riječima, federalizam je državni sistem u kojem učestvuju različiti nivoi vlasti. Zagovornici tog sistema često se nazivaju "federalisti". Neke zemlje (npr. Australija, Kanada, Njemačka, Švajcarska i SAD) imaju federalne sisteme upravljanja, u kojima se o određenim nadležnostima, poput spoljne politike, odlučuje na federalnom nivou, a o ostalim nadležnostima odlučuju federalne jedinice. Federalistički model razlikuje se od države do države. EU nije zasnovana ni na jednom od postojećih i poznatih modela federacije. Zapravo EU i nije federacija nego tek jedinstven primjer zajednice zemalja u kojoj države članice zadržavaju svoju nezavisnost i suverenitet, održući se određenog dijela suvereniteta radi zajedničkih interesa. Posljednje im omogućuje snažniji i uticajniji nastup na svjetskom tržištu nego što bi bio nastup svake od država članica. Važan dio javne rasprave o budućnosti Evrope čini pitanje treba li EU postati sličnija federaciji.

Financial perspective / Finansijska perspektiva: Riječ "perspektiva" u ovom kontekstu znači "plan". EU planira svoja djelovanja unaprijed i obezbjeđuje dovoljna finansijska sredstva za ostvarenje tih aktivnosti. Stoga se institucije EU (Parlament, Savjet i Komisija) moraju unaprijed dogovoriti o prioritetima svojih budućih djelovanja i pripremiti plan troškova za sljedećih nekoliko godina. Taj plan se naziva "finansijska perspektiva" ili "financial perspective". Finansijska perspektiva određuje maksimalan iznos koji EU može potrošiti, područja u kojima će se trošiti, odnosno za koje politike i aktivnosti će taj novac biti potrošen. Finansijska perspektiva se donosi kako bi se kontrolisala potrošnja u EU uprkos povećanju troškova.

Fortress Europe / Tvrđava Evropa: Pojam se često upotrebljava kada se želi zagovarati zaštita Evrope od spoljnih uticaja, posebno kulturnih. Takođe, pojam "tvrdava Evropa" često će se čuti i u raspravama o azilu i imigraciji.

NEVLADINE ORGANIZACIJE U EVROPSKOJ UNIJI

UDRUŽENJE EVROPSKIH NOVINARA – AEJ

AEJ je panevropska nevladina organizacija, sa sjedištem u Belgiji, koja danas ima više od 20 sekcija u zemljama EU. Imala status NVO pri UNESCO-u i Savjetu Evrope i članica je Evropskog pokreta.

Udruženje je osnovala grupa novinara 1961. godine kada je ono okupljalo novinare iz tadašnjih šest zemalja osnivača Evropske zajednice.

Osnivači udruženja bili su vođeni idejom da je udruženje potrebno radi snažnije promocije potrebe za solidarnošću i ujedinjenjem evropskih zemalja i davanja doprinosu demokratizaciji procesa evropskog ujedinjenja.

Cilj udruženja i danas je isti i čini osnovu njegovog djelovanja a ispoljava se kroz snažno zalaganje za unaprijeđenje prava na informisanje i slobodu medija širom evropskog kontinenta.

Većinu aktivnosti udruženja sprovode nacionalne sekcije, dok je cilj udruženja da bude veza između novinara okupljenih u nacionalnim sekcijama, koja će im omogućiti lakšu razmjenu ideja i informacija odnosno bolju saradnju na ostvarivanju zajedničkih ciljeva.

AEJ-om na evropskom nivou upravljaju Generalna skupština, Izvršni odbor, izabrani službenici i Generalni sekretarijat. Izvršni odbor čine sekretari nacionalnih sekcija i jedan broj izabranih članova.

Svake godine jedna od nacionalnih sekcija domaćin je godišnjeg Kongresa udruženja na kojem se razmatraju aktuelna pitanja vezana za položaj novinara i novinarstva u Evropi, stepen ostvarenosti prava na informisanje i medijskih sloboda. Generalna Skupština donosi i rezolucije u vezi sa slučajevima koji predstavljaju ugrožavanje medijskih sloboda.

U novemburu 2007. godine AEJ je objavio rezultate istraživanja medijskih sloboda u Evropi. Naslov istraživanja je „Zbogom Slobodi!“, i njegovi autori upozoravaju da su medijske slobode u Evropi ugrožene stalno rastućim političkim i ekonomskim pritiskom na slobodan i nepristrasan rad medija. Istraživanje je dostupno na web stranici udruženja: www.aej.org.

Priredio: Petar ĐUKANOVIĆ

Panel diskusija "Crna Gora i EU: mogućnosti i izazovi"

U okviru projekta Leadership Development Program (LDP), koji se sprovodi pod pokroviteljstvom College of Europe, Transfuse organizacije i uz podršku Robert Bosch Stiftung fondacije, u Podgorici je 3. marta u hotelu "Podgorica", održana panel diskusija na temu "Crna Gora i EU – mogućnosti i izazovi". Panel diskusija je okupila predstavnike nevladinog sektora koji su se u analizi procesa integracije Crne Gore naročito posvetili političkim i ekonomskim implikacijama, kao i stavom javnog mnjenja prema članstvu u Evropskoj uniji.

Direktorka Centra za građansko obrazovanje **Daliborka Uljarević** istakla je da u Crnoj Gori "nedostaje građanske hrabrosti, što uz naglašen populizam i kratko pamćenje javnosti usporava put ka Evropskoj uniji". Ona je kao glavne izazove Crne Gore na putu ka Evropskoj uniji navela organizovani kriminal, korupciju na svim nivoima i administrativne kapacitete,

ocjenjujući da je Crna Gora "formalno uspješna prica", u kontekstu problema sa kojima se suočavaju ostale zemlje regionalne. Izvršni direktor Centra za demokratiju i ljudska prava (CEDEM), **Nenad Koprivica** ocijenio je da javnost treba bolje informisati o suštini procesa pridruživanja EU, i naveo da je podrška javnosti integracijama u blagom padu u posljednjoj godini. **Ivana Vojinović**, analitičarka Instituta za strateske studije i prognoze, ocijenila je da je za Crnu Goru neophodno da u predpristupnom periodu prilagodi svoju budžetsku strukturu i smanji javnu potrošnju, koja će biti dodatno opterećena novim davanjima, nakon dobijanja statusa članice, i prelaskom iz položaja zemlje primaoca u zemlju davaoca pomoći.

Panel diskusiju organizovala je grupa LDP fellows iz Crne Gore, Italije, Albanije i Bosne i Hercegovine. Više informacija o ovom programu možete naći na web site www.seeyoungleaders.org

Saradnja Vlade i NVO u oblasti evropskih integracija

U toku marta mjeseca održana su dva sastanka između predstavnika nevladinih organizacija, koje se na različite načine bave procesom evropskih integracija u Crnoj Gori, sa jedne strane i Kabinetom potpredsjednice Vlade zadužene za evropske integracije i Sekretarijata za evropske integracije (SEI), sa druge strane povodom realizacije aktivnosti Komunikacione strategije za 2007. Godinu, izrade Memoranduma o saradnji između NVO i Sekretarijata za evropske integracije i Akcionog plana za primjenu Komunikacione strategije tokom 2008. godine.

Na prvom sastanku, održanom 03. marta ove godine, načelno su odredene smjernice i dogovorene obaveze obje strane u vezi sa unaprijeđenjem ovih dokumenata. Sekretarijat za evropske integracije je koordinirao proces prikupljanja informacija, komentara i sugestija. Na sastanku koji je održan 18. marta usaglašeni su osnovni dokumenti koji se odnose na saradnju Sekretarijata za evropske integracije i nevladinih organizacija. Takođe, nakon sadržajnog i konstruktivnog sastanka kompletiran je zajednički Izvještaj, načinjen Akcioni plan za 2008. godine, i najbitnije, dogovoren je tekst budućeg Memoranduma koji bi uskoro trebalo da potpišu SEI i zainteresovane NVO.

Trening o pisanju prijedloga praktične politike

Jedan od načina uticaja na političke procese i odvijanje javne politike koju sprovode vlasti jeste i pisanje prijedloga praktične politike koji se u specijalizovanoj literaturi nazivaju *Policy paper*.

U međunarodnim okvirima *Policy paper* je jedan od mehanizama kojim se veliki broj NVO-a služi u cilju ostvarivanja pritiska na nosioce političkih odluka.

„Osnovi pisanja prijedloga praktične politike“ bila je tema treninga koji je za

predstavnike NVO organizovan u periodu 22–23. mart u Kotoru.

Učesnici treninga imali su priliku da saznaju što znači prijedlog praktične politike, kako ga koncipirati, koje su faze izrade prijedloga i na kraju kako ga kao input dostaviti nosiocima procesa donošenja odluka.

Osim osnovnih tehnika pisanja prijedloga praktične politike učesnici treninga su se upoznali i sa pojedinim

primjerima organizacija i pojedinaca koji su uspjeli da kroz mehanizam prijedloga praktične politike utiču na određene političke procese i odluke u svojim društvima.

Trening je organizovala fondacija Institut za otvoreno društvo, Predstavništvo u Crnoj Gori, a realizovali su ga treneri Centra za razvoj nevladinih organizacija i Centra za monitoring, **Goran Đurović** i **Zlatko Vujović**.

U OVOM BROJU PREPORUČUJEMO:

MA IN ADVANCED EUROPEAN AND INTERNATIONAL STUDIES

Istanbul, Nice, Berlin

Scholarship / Financial aid: scholarships available

Date: 9 months (From October to July)

Deadline: May 31st, 2008

Open to: students from International Relations, European Integration, Democracy and Society, Federalism

Applications for Scholarships in Master in Advanced European and International Studies (M.A.E.I.S.) at Institut Europeen des Hautes Etudes Internationales (Nice/France) is open! The Master Program offers the unique opportunity to learn Europe "in Europe" and develop perspectives for Europe's future. The programme includes semesters in Istanbul, Nice and Berlin and guarantees an international education with an excellent academic staff and environment.

A limited number of full and partial scholarships are available for qualified candidates.

Deadline for scholarship applications for the M.A.E.I.S.:

The deadline for scholarship applications is May 31st, 2008

In any case, applications and especially request for financial aid should reach the I.E.H.E.I. as early as possible in order to be considered under the best conditions.

Deadline for Master Applications:

The deadline for applications is on July 31st, 2008.

Curriculum Highlights: Students who successfully complete the program acquire 60 ECTS credits. In addition to the stays in Istanbul, Nice, Berlin, the Institute offers a study trip to European and international organizations in Geneva, Strasbourg, and Brussels.

Program Value: The program is taught by academics from various European countries, as well as experts from research institutions and international organizations. Over the last years, the Institute has graduated 5000 students coming from more than 80 different countries, having offered them many scholarship opportunities.

Subject Areas: International Relations, Euro-

paean Integration, Democracy and Society, Federalism.

This program is supported by the European Union.

For more information, you are welcome to consult our web site at: www.iehei.org

Please address further requests to: Students Service

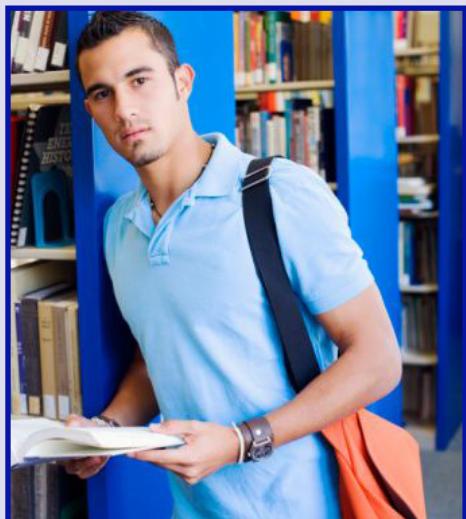
10 avenue des Fleurs

06000 NICE – France

Email: melanie.hobaoloc@cife.eu

phone: +33 (0)4 93 97 93 70

Fax: +33 (0)4 93 97 93 71

MASTER PROGRAM ON EAST EUROPEAN STUDIES

Freie Universität, Berlin, Germany

Scholarship / Financial aid: two scholarships (2,000 € each) offered

Date: october 2008

Deadline: April 30 2008

Open to: postgraduates

EES Online, one of Germany's Top Ten International Master's Programs, offers you advanced education and training in regard to one of the most intriguing parts of the world: Eastern Europe. We work with state-of-the-art communication technology that won the Freie Universität Berlin e-learning award 2006 for outstanding blended-learning initiatives. Our accredited program provides you with in-depth knowledge on topics related to this exciting and fast growing region. Your career will gain momentum while you can stay in the job.

Realize your ambitions and join our EES Online international community in October 2008. We are looking forward to meeting and supporting you. Contact us for any question or advice.

Applications are welcome till April 30. Please apply online.

Admission

Participants must be postgraduate, that is, a prior university degree (B.A., M.A., Diploma, state examination etc.) is required. Preferably this degree has been obtained in humanities or social sciences (including law and economics). But exceptions for applicants of other fields are possible under certain conditions. An interest in Eastern Europe is important, meaning the desire to increase one's knowledge of this fascinating part of the world. Participants are

expected to work across various disciplines. Participants have to be fluent in English. In addition, basic knowledge of at least one East European language is needed – yet this linguistic proficiency can be developed during the duration of the program.

Participants must have adequate electronic equipment at their disposal that is able to deal with various multimedia material. Internet access and a personal email account are mandatory. For the time being, tuition fees amount to 4,450 € per year of study plus the regular registration fees of the Freie Universität Berlin, namely 176.36 € per year (cf. our tuition statute and its latest revision). Costs arising from the in-house classes must be paid by the students themselves (travel expenses, room and board). Selection criteria are:

- quality of the university degree (overall grade)
 - particular eligibility for the East European Studies Online Master's program according to the mission statement
 - English proficiency
 - details on previous education, training and career experience that are relevant to the East European Studies Online Master's program.
- Successful candidates must register at the Freie Universität Berlin during the first in-house classes in Berlin. They then have to provide the original of their university diploma as well as a certified translation where required (will be handed back after being checked).
- Are offered two scholarships (2,000 € each) for particularly qualified and needy students.
- Further information at: <http://www.ees-online.org/index.html>

**EIC Bilten – Evropski puls je elektronski časopis koji izlazi u sklopu EIC programa, a uz podršku fondacije Friedrich Ebert.
Izdavač je Centar za građansko obrazovanje.**

EIC Bilten – Evropski puls je zaveden u evidenciji medija Ministarstva kulture i medija pod rednim brojem 578.

Urednik: Nedeljko Rudović; Uređivački kolegijum: mr Vera Šćepanović, Daliborka Uljarević, mr Dragan Stojović, mr Vladimir Vučinić

Tehnički urednik: Blažo Crvenica; Lektura: Milena Milunović; Lektura engleske verzije: Maja Mugoša; Prevod: mr Vera Šćepanović

Njegoševa 36 / I Tel / fax: 081 / 665 – 112, 665 – 327 E-mail: eicbilten@cg.yu

EIC Bilten – Evropski puls možete preuzeti na www.cgo.cg.yu